

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Mishnayot

‘im perushe ... Rabenu ‘Ovadyah mi-Berçinorah ve-Tosfot Yom Tōv ...
Ve-elu nitosfu ... kol hilufe girsa’ot, mar’eh meqomot ba-Rambam u-ve-Ṭur
ve-Sh.‘A ... u-mar’eh meqomot ba-Shas

Seder Zera‘im

**Berçinorah, ‘Ovadyah ben-Avraham mi-
Dihrenfurç, 543 [1782 oder 1783]**

יאמד תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11109

הקלין

שדמאי. שהקלו חכמי על הפירות הללו הנזכרו במתניתין שלא לעשרן דמאי לטי שחזקתן באי' מן ההפקד משום דלא חשיבו ואית בהו תרי ספיקי ספק באים מן ההפקד וספורי' מן המעשר ואפילו אם המלא לומר שבאים מן השמור והייבום במעשר שמה נתעשרו. ודמאי הם התבואה והפירות הנקיים מעמי הארץ שהם חשוי' על המעשרות והחזר הלוקח פירות מעמי הארץ צריך להפריש מהם תרומת מעשר ומעשר שני בלבד אם היה שנת מעבר שני חלל תרומה גדולה לא נחשדו עמי

הדמאי

לטון בר"צ הם התבואה והפירות הנקיים מעם הארץ. ודמאי דא מאי כמ"ס הר"ב בריש פ"ז דברכות. וכתבו התוס' כרק קמא דשבת דף י"ג דהא דחשו הכא טפי למעוטי מזמקו' אחר משום דהוי ניעוט דשכיחי טובא והיו הרבה נכשלי' ע"כ. ומה שכתב הר"ב ומעשר ראשון ומעשר עני אין צריך להוציא מן הדמאי אף על פי שעם הארץ חשובים עליהם. ובמשנה ג' פרק ד' מפרש דלא נחשדו על מעשר עני ושם אפרש בס"ד. ושם יתבאר דכולי' עלמא סבירא לכו דטבלי' ונראה דאפילו הכי לא גזרו להפריש משום שאין בה חיוב מיהא אלא בלאו. וכמ"ס הרמב"ם דפרק עשירי מהלכות מאכלות אסורות. הואיל וקיימא לן כמאן דאמר רוב עם הארץ מעשרין כמו שכת' הר"ב במתניתין דלקמן וברי' פרק ז' דברכות ובכמה דוכתין. ועוד כתום' פרק ז' דכתובות דף כ"ד מסקי דלכ"ע רוב עמי הארץ מעשרין הלכך לא גזרו בלאו. ובהכי ניחא נמי דלא אשתמיט רבא בשום דוכתא למסגי' דלרבי מאיר דסבירא ליה במשנה ד' פ"ק ט' דיבמות דמעשר ראשון אסור לזרים. ואם כן כמו כן יהא חייב להפרישו ולמכרו לזרים אלא דאפילו לרבי מאיר הואיל ובמעשר אין חיוב מיהא אלא לזו בעלת' לא גזרו. ומהאי טעמא נמי ניחא דלא גזרו באונן כדלקמן בסמוך.

מסכת דמאי

הקלין

"שבדמאי השיתין והרימין והעוזרדין בני' שוח' יבנות שקמה ונובלות התמרה והגופנין והנצפה וביהוד' האוג והרימין שביהודה

הארץ עליה לפי שהיא במיתה ואין לה שעור שחטה אחת פוטרת כל הכרי והכל נזהרי' בה ומעשר ראשון ומעשר עני אין צריך להוציא מן הדמאי אף על פי שעמי הארץ חשובים עליהם לפי שכול בעל הפירות לומר ללוי או לעמי הבאים ליטול המעשרות הבא רחיה שאין פירות הללו מעושרי' וטוב דק"ל בכל דוכתא המוציא מחבירו עליו הראיה אבל בתרומת מעשר ניחא למימר הכי שהכול עבד שלא גורמו ממנו מחנות כהונה חייב מיתה ומשום אסורא מפרשי' לה לתרומת מעשר ומעשר שני נמי כדו' שלא לאכלו בטומאה או שלא לאכלו מן לירושל'ם. השיתין. תאנים מדבריות. רימין. פירש הערוך פולגרא"ק בלעז. ועוזרדין. בערבי זערו"ד ובלעז סורבי"ם. ובנות שוח. תאנים לבנים המתגדלות משלש שנים לשלש שנים ומתגדלים ציירים. ובנות שקמה. תאנה המורכבת בער מון. ונובלות תמרה. תמרים שאינם מתבשלין באילן ותולשין אותם ומניחים אותם על זה עד שיבשלו ויש אומרים נובלות תמרה תמרים שהפילתן הרוח קודם בשול. גופנים. ענבים שמימיין אותן בגפן בסוף הבציר ובקושי מתבשלים. הנצפה. גלף שקורין קאיפר"י בלעז. האוג. פרי אדום שקורין לו בלעז קורג"אלו. ורמב"ם אומר שהוא אילן שעושה כמין אשכולות אדומות אדומות וקורין לו בערבי סומא"ק לא היה זה הפרי חשוב ביהודה. והחומץ. בתחלה לא היה היין שביהודה. מחמץ לפי שהיו מביאים ממנו נכסיו וכל החומץ שביהודה לא היה בא אלא מן התמד לפיכך החומץ שביהודה פעור. אבל לאחר שבעלו נכסיו והחומץ בא מן היין החומץ חייב בדמאי אף ביהודה כמו בשאר מקומות. והכוספר

שכתב הר"ב ומעשר ראשון ומעשר עני אין צריך להוציא מן הדמאי אף על פי שעם הארץ חשובים עליהם. ובמשנה ג' פרק ד' מפרש דלא נחשדו על מעשר עני ושם אפרש בס"ד. ושם יתבאר דכולי' עלמא סבירא לכו דטבלי' ונראה דאפילו הכי לא גזרו להפריש משום שאין בה חיוב מיהא אלא בלאו. וכמ"ס הרמב"ם דפרק עשירי מהלכות מאכלות אסורות. הואיל וקיימא לן כמאן דאמר רוב עם הארץ מעשרין כמו שכת' הר"ב במתניתין דלקמן וברי' פרק ז' דברכות ובכמה דוכתין. ועוד כתום' פרק ז' דכתובות דף כ"ד מסקי דלכ"ע רוב עמי הארץ מעשרין הלכך לא גזרו בלאו. ובהכי ניחא נמי דלא אשתמיט רבא בשום דוכתא למסגי' דלרבי מאיר דסבירא ליה במשנה ד' פ"ק ט' דיבמות דמעשר ראשון אסור לזרים. ואם כן כמו כן יהא חייב להפרישו ולמכרו לזרים אלא דאפילו לרבי מאיר הואיל ובמעשר אין חיוב מיהא אלא לזו בעלת' לא גזרו. ומהאי טעמא נמי ניחא דלא גזרו באונן כדלקמן בסמוך. ומ"ס הר"ב בומסוס איסורא מפרשינן לה לתרומת מעשר ולא פירש מה יעשה בה אם יתננה לכהן או ימכרה לו. והרמב"ם פרק ט מהלכות מעשר כתב ונתנה לכהן. וב"ס בסוף מסכת מעשר שני תרומת מעשר תנחן לכהן וכך כתב בפרק ט' מסכת סוטה משנה י' ובמשנה ט' פרק ג' דחלה תנן מוציא תרומה ותרומת מעשר לכל והשא' לפי השבון משמע נמי דטרומ' נותן לכהן בנכס. אבל הר"ם כתב אז מוכר לו היתר לפי השבון. והתוספות פרק קמא דיומא דף ט' כתבו והא' דלא אמרינן נמי בתרומת מעשר אפרישה וביא שלו וימכרנה לכהנים ויטול דמיה. (כמו דאמרינן במעשרות) י"ל כיון דדבר מועט הוא שאינה אלא חלק אחד ממאה. ועוד דמיה מועטין שהוא צריך נמוסרין בזה שאין לה אוכלי' מרובי' תקיפו רבנן שימננה לכהני' עכ"ל. ועיין בפ"ג דחלה משנה ו'.

ועוזרדין בפרק חבית בספר הר"ף נדפס פירושו בלשון אשכנז שפירא' לינג ועיין בריש מסכת בלאו'.

ובנות שקמה. נראה דבנות שקמה לחוד ושקמה לחוד ועיין במשנה ח' פרק קמא דכלאים ובפרק י' משנה ד'. ונובלות תמרה. מ"ס הר"ב ותולשיו איתן ר"ל הזוכים בהם מההפקד. וביהודה האוג. כתב הר"ב בלא היה זה הפרי חשוב ביהודה. ובפרק קמא דכלה משנה ה' כ"ג (הנל) דאוג חייב בפאה והתם בריש הפרק אמרינן נשמר ולמעוטי דהפקד צריך לומר דלא נחיה התם לחנק בין הארצות. והחומץ. שביהודה. לשון הר"ב בתחלה לא היה יין שביהודה מחמץ לפי שהיו מביאין ממנו נכסיו. צרייהא ירושלמי דכא ובבבלי פרק אלו עוברין [דף מ"ב] ואף על גב דתנן בסוף פרק ד' דתקליס לענין ככקין נכסין ואם כהמין יין החמץ לו. משמע דכענין שהיו מביאים נכסיו היו אוספין שמה יחמין. לא קשיא ולא מידי חזא דמני המר רב נחמן בתחלה כשהיו מביאים

א דרכות ט
ק"י פ"ג מהי
סע"ט הל' א

כספים מיהודה לא היה יינו של יהודה מחמתן עד שנתן לתוכן שעורים וכו' . והכי נמי בירובלתי דאלו עוברין . והסשו שחל בלו שעורים . ועוד דאפילו כי תימא שיעולם לא החזין מ' מאי עריך למתני משום דאן סומכין

על הים כדאשכחן בריה מסכת יומא שהיו מוקינים כהן אחר שחא יארע בו פסול כ"ג אע"ג דמתקן במסכת אבות פרק ה' שמעולם לא אירע קרי לכהן גדול ביום הכסורים . והכי נמי פירש הר"ב במסכת ד' פרק ו' דשקלים בשלחן של פיש שהיה במערב הכניש . ולא של כסף לפי שספריה הבשר ואין סומכין על הנסוכו' . ומה שכתב הר"ב מן התמד הסקר :

שביהודה והכסבר . ר"י אימר כל השייתין פטורין חוץ משל דופרה י כל הרימין פטורין חוץ מרימיו שקמונה כל בנה שקמה פטורות חוץ מן המוסטפות : ב' הרמאי אין לו דימ' ואין לו ביעור ונאכל לאינן ונכנס לירושלים ויוצא ומאברין את מעושו בדרכים ונרתנו לעם הארץ ויאכל כנגדו ומחללים אותו כסף על כסף גזשת על גזשת כסף

והכסבר מדאשפיק שביהודה בין חומין לכסבר שמע מניה לכסבר לאון ביהודה הוא אלא בכל מקום . וכן קם דברי הרמב"ם פרק י"ג מהלכות מעשר . וקמ' קשה שלא הקדים למתני כסבר קודם האוב . ויש ספרים גורסים וביהודה האוב והחומין והכסבר . ולגירסא זו תלמייה דוקא ביהודה . וכן כתב הר"ש כי תלת ביהודה ו' לירושלמי . כסבורא . כי סתתא . מה בין ביהודה בין בגליל מן מה דמתלין מתל בדומא כוסברא כוסברתא מן מתלין עם תבליא דהא אמרה בגליל חייבת וביהודה פטורה עד כאן . ושאלמה בנייהו דיהודה וגליל דביהודה פטור ובגליל חייב והכיב ממוטלי משלים אזה למד . שדדרוס שהוא ארץ יהודה שהוא כנגב ארץ ישראל כדמפורש בספר יהושע ואומרים שם דרך משל כוסברא וכו' מיהושעילך עם התבלין . שדא אמרה וכו' . ולא ידעתי ליישב הירושלמי לדעת הרמב"ם :

ב הרמאי אין לו חומין . פירש הר"ב הסודה ועשר שני של דמאי וכו' . ולא כן באוכל תרומת מעשר של דמאי כדתין בפרק הזהב משנה ט' ועיין מה שאכתוב שם בס"ד והסודה היינו הבעל כדתין הקס בהובב ומפורש בפירוש הרמב"ם דהכא והרב ברטנורה דלעיל בפאה בפרק ז' משנה ו' : ונאכל לאונן . עיין בפירוש הר"ב משנה י"ב פרק ה' דמסכת מעשר שני . ושאלני מה"ר משה כהן למה לא גזרו באונן דהא שב ואל תעשה עדיף וכל סכן להרמב"ם דסבירא ליה בודאי דלוקין משום דלא אכלתי באוני מתנו כ"ז ש הר"ש ח"ל מני נאכל לאיניה . ואינו נאכל לטומאה . מה בין איניה לעומ' אחר רב נחמן טומאה מצויה איניה מצויה גזרו על דבר המצוי ולא גזרו על דבר שאינו מצוי . דדבר המצוי שייך למיגזר שלא יולדו ע"כ . והלכך הבאת מקום שהוא עיקר מלות מעשר שני הוצרכו לקיים בו . מה שאין כן הטומא דלא שכיחא . ומעט דרוב עמי הארץ מעשרין וכדכתיבנא לעיל : לשון הר"ב ונסדה . ובס"א ראיתי דברים כך בתוספתא ועיין במשנה ו' פרק ג' דמעשר שני (ובירושלמי) ומ"ש שם בס"ד : לעם הארץ ויאכל כנגדו . כתב הר"ש כההוא דמתנין במשנה ג' פרק ג' דמסכת מעשר שני ע"כ . ולענין יאכל כנגדו ביוצא בזה בסוף פרק קמא דמעשר שני ועיין שם :

והכסבר . כורעבד (שמות י"ו) תרבים ירושלמי כסבר כוליאכל ד'ו בלעז : דופרא . שטותן פירוחיו בשה שני פעמים דו בלשון יו"ן שנים : שתמונה . שם מקום : המוסטפות . שתבטלו בלין עד שתבטעו מחללין שכל אלו חסודים הן

וחוקין שאין באין מן הספקר ואין הלכה כרבי יהודה : ב' כדמאי אין לו חומין . הסודה מעשר שני של דמאי אינו נותן את חומין שנים דרוב עמי הארץ מעשרין הם הלכך קרן דמעט בדאורייתא איתא בדרכין חומין דלא מעט בדאורייתא יאכל : ואין לו ביעור . בסוף שלש שנים שזייב לבשר כל מעשרותיו כדכתיב (דברים כ"ו) בערתי הקדש מן הבית ולא תקוה רבין דמאי : ונאכל לאונן . דמעשר שני של דמאי אסור לאונן דכתיב (שם) לא אכלתי באוני ממנו ומעשר שני של דמאי לא גזרו : ונכנס לירושלים ויוצא . נכד' ונאכל חוץ לירושלים מה שאין כן בודאי שהמח' תקולטות ואין יכולין לפדותו ולהוציאו חוץ לחומה לאחר שנכנסו ובדמאי לא גזרו : ומאבדים מעוטו בדרכים . אם היה מעשר שני של דמאי בדרכים במקום גדוה היה ולכשים אפילו היה דגה מועט ויטול להוציאו בלא טורה ובלא הסדר . אינו חומין לו ומניח אותו ליאכל בדרך במקום שהוא שם . ורמב"ם פירש שאם בשעה שצולף מעשר שני של דמאי בירושלים כאבד מזינו מעט בדרך אינו חומין לו מה שאין כן בודאי שצריך שיעלה כולו או דמיו ולא יפסד ממנו כלום בדרכים : ונותנים אותו לעם הארץ . לאכלו בירושלים ואף על פי שהוא חסוד לאכלו בטומאה מה שאין כן בודאי שאין חומין אותו לעם הארץ לפי שאינו נזהר לאכלו בטמאה : ויאכל כנגדו . כנגד מה שנתן לעם הארץ לוקח מנכסיו ואוכל בטהרה מעט בירושלים : ומחללים אותו כסף על כסף . אם יש לו כסף מעשר שני של דמאי והוא צריך לו יכול לחללו על כסף חולין מה שאין כן בודאי שאין מחללין כסף על כסף אלא בשלשים של שני מלכים שיכול לחללו זה על זה אם השני חריף אבל של מלך אחד לא דלאו דרך חלול הוא ובדמאי שרי :

כסף

כסף

כסף על נחשת . אטילו שלח מדוחק אכל של ודאי מדוחק אין
 שלח מדוחק לא : ויחזור ויפדה את הפירות גרסינן . ולא
 גרסינן ובלבד שיחזור ויפדה . והכי קאמר ויכול לחזור ולפדות
 את הפירות אם ירצה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אינו
 יכול לחזור ולפדותם אלא מעלה
 הפירות לירושלים והלכה
 כחכמים : ג הלוקח לזרע . לקח
 תבואה לזרעה פטור מדמאי
 דאלו טבל ודאי אסור לזרוע :
 ולבמה . לקח מתחלה להאכיל
 לבמה פטור מן הדמאי אבל
 לקח מתחלה לאדם ומלך עליה
 לבמה חייב לעשר בדמאי :
 וקמה לעורות . לעבד בו עורות :
 מכויב ולהלן . כזיב הוא סוף
 המקום שכבשו עולי בבל ומס
 ולהלן כבשו עולי מצרים ולא

כסף על נחשת ונחשת על הפירות
 ובלבד שיחזור ויפדה את הפירות דברי
 רבי מאיר וחכמים אומרים יעלה הפירות
 ויאכלו בירושלים : ג הלוקח לזרע
 ולבמה קמה לעורות שכן לגר שמן
 לסוך בו את הכלים פטור מן הדמאי .
 מכויב ולהלן פטור מן הדמאי . חלת עם
 הארץ והמדומע והלקוח בכסף מעשר
 שני ושירי המנחות פטורין מן הדמאי .

כסף על נחשת . פירש הר"ב אטילו שלח מדוחק . עיין
 במשנה ו' פרק ב' דמסכת מעשר שני וכתבו התוספות
 כ"מ דף כ"ה ע"ב וא"ת כיון דתנא מחללין כסף על כסף אף
 על גב דאסור זולאי אטילו מדוחק כל שכן כסף על נחשת
 דשרי דאפי' זולאי מדוחק שרי .
 ויש לומר איידי דתני נחשת על
 פירות דפליגי בה רבי מאיר
 ורבנן תנא נמי כסף על נחשת
 דהוי נמי טבעא אפירא
 (כדאיתא נמי בריש פ"ד דב"מ
 ע"כ לשונם) .

א פיי' עש
 ב סוף ו' תי"ו
 ג' ס' מעשר
 ה' ס' יב
 ו' ע' טלכה ב
 ז' ע' טלכה יד

ובלבד שיחזור ויפדה
 הר"ב דלא גרס ליה אכל התוספ'
 דב"מ ס' ד' קיימו הגירסא
 ופירשו דיש לומר כך מחללין
 כסף על כסף אטילו לחזור
 ולפדות אותו הכסף על דבר אחר וכן נחשת על הפירות
 דומיא כמו שפירש כסף על כסף ובלבד שיפדה פירות בלבד
 שיהא דעמו מתחלה כשיחלל נחשת על הפירות לחזור
 ולפדות הפירות או מותר אבל אם היה אז דעתו להעלותו
 ונמלך לפדותם לריך להעלותו ע"כ לשונו :
 ג לזרע פירש הר"ב דאלו טבל ודאי אסור לזרוע כדפי'
 בסוף פ"ק דפאה :

חלת עם הארץ . לשון הר"ב שתקן לו חבר וכו' .
 וכ"כ הר"ש ובירושלמי פליגי רבי אושעיא ורבי
 יוחנן . רבי יוחנן אומר בשעה שבזרו על הדמאי לא גזרו על
 דברים הללו . אמר רבי אושעיא אימת קדשים עליו ואינו
 נותן לכהן דבר שאינו מתוקן . על דעתיה דרבי (אושעיא)
 בחלת עם הארץ הוא מתניסין אבל חבר שלקח עיסה מעם
 הארץ והפריש חלתה לל' . על דעתיה דרבי יוחנן הוא הדא
 היא הדא . והרמב"ם בפירושו ובחבורו בפרק י"ג תוספ'

לטעמיה דרבי יוחנן . והיינו משום דסוגיא דירושלמי בריש פרק ה' .
 ולכאורה מוקמי להו הר"ש והר"ב כהא בשתקן לו גבל חבר . כי היכא דלא תקשי אדריש פ"ה דלוקח מן הנחתום מפריש אף חלה
 וכדריש התם בירושלמי וחד שינויא ניהו דהכא פטרה להביא גבל שיגבל בטהרה דמסתמא ודאי תיקון . אלא שממה שפירשו
 בסמוך אוביח דמפרש למתניתין אליבא דרבי אושעיא ואליביה לא הקשה . דהכא בהפרישו עם הארץ והתם בהפרישו חבר
 דלא שייך טעמא דאימת קדשים . וכ"כ שם הר"ש . הלכך נראה שמה שמפרשים בכלן שתקן לו גבל חבר . דאי לאו הכי הויה
 החלה טמאה שאין עם הארץ נאמן על פירות שהוכשרו לומר שלא נטמאו כדלקמן במשנה ג' פרק ב' ולשון הר"ש שתקן לו גבל
 חבר בטהרה . ומראה לי דהמביא כן בדברי הר"ב לא הפסיד והא דלא פירשו אליבא דרבי יוחנן משום דסברי דר' אושעיא קשיש
 טפי והוי נמי תנא טפי מרבי יוחנן : והבדוביע פירש הר"ב עם הארץ שפלהנו סאה וכו' . וכ"כ הר"ש . והיינו נמי אליבא
 דרבי אושעיא כדמפרש בירושלמי אליביה דדוקא בפירות עם הארץ היא מתניסין אבל חבר שלקח פירות מעם הארץ ונדמעו
 לא . ופירוש מדומע כתב הרמב"ם כי התרומה שמה דמעיה והוא מה שאמר הכתוב (שמות כ"ב) מלאכה ודמעך :
 והלקוח בכסף מעשר שני . לשון הר"ב שלקח דמאי וכו' . וכן לשון הר"ש ולא פירש בירושלמי אליבא דרבי אושעיא שלש
 הסדרה מסתברא דלרבי אושעיא דוקא כשעם הארץ יודע שזה נקח מינו בכסף מעשר שני לאכלו בתורת מעשר
 שני דלא אימת קדשים עליו : ושירי מנחות . כתב הר"ב והר"ש ולא חיישינן שמה הביא עם הארץ דבר שאינו מתוקן . והיינו
 נמי אליבא דרבי אושעיא אבל לרבי יוחנן לא גזרו ואין לריך לטעם ולא חיישינן וכו' . ויראה לי לתת טעם למה לא גזרו דחלה
 ומדומע ושירי מנחות כולם לכהן סמכו על הא דרוכ עמי הארץ מעשרין דומס למה ששינו בסוף פ"ה מן הדמאי על הדמאי
 תרומה ואין לריך להוציא

אינו יכול להתנות: הגרדי האורג חייב בדמאי. שעל
בופו הוא נותנו וסיכה כשתי: ושהמורק הצמר במסרק
נותן על הצמר היו כשמן לסוך בו את הכלים ופטור
מן הדמאי:

חייב בדמאי. לשון הר"ב שעל גופו הוא נותנו וסיכה
כשתי כדמאי בפ"ט דשבת משנה ד' ולשון הרמב"ם
אינו מאכדנו בגופו. ר"ל אלא נבלע בגופו. ולשון הר"ב
מהלכות מעשר חייב בדמאי מפני שהוא נבלע בגופו
וי"ל וכו' :

פרק ב ואלו דברי כל
מקו' אפי'
מכיו וזהו א"ל לקח מעט
ארץ דבדוע שח"ץ ושראל
בארץ וזמכרו ש"ן דוגמתן אלא
בארץ ישראל. והאורז שבחוצה
לארץ כל המז זמז ממנו פטו'
אפילו בארץ ישראל דמכר טפי
ולא חתי לאחלטי באורז של א"י
אבל שאר דברי הנזכר'
במשנתין איכא מתייהו בארץ
ישראל דדמו לאותן שבחוצה לאר'
אלא דהנהו דחשיבו דדרך
למשא' מתוך חסיונותן לתקומו'
ש"ן כוונא פתן בעי עשווי
דבדוע שח"ץ ושראל קן :
ב להיות נאמן. על המשטרות
ולא יהיו פירותיו דמאי מכאן
ואילך : א ז שח"ץ לוקח' על מנת

אמ"ת ג' נ"ח
מכר ה"י י'
כ"ס ה"י ד'
נ"ס הל"ס
ה"י ח"י פ"ו ש"ח
ה"י ח'
ו"י פ"ו ח"י
מכר ה"י י'
נ"ס ה"י ד'
נ"ס הל"ס

פרק ב באת עשרין עין
בסייעתא דשמיא בריש פרק ד'
בכל מקום. פירש הר"ב
אפילו מכיו וזהו א"ל
וכ"כ הר"ב וגם הרמב"ם פירש
בין בארץ ישראל בין בחוצה לאר'
וא"כ פירות א"י שילאו חוצה
לארץ חייבים בתרומות
וכמעשרות. ונפ"א מהלכות
תרומות פסק דפטורים והפילו
מדבריהם מההיא דרשה דשמה
שכתב הר"ב בריש פ"ב דמל"ה.
ולשון פרק י"ג מהלכות מעשר
מתעשרין דמאי בכל ארץ ישראל:
הרבילה וכו' בריש הר"ב
דחינו הכנו
דחשיבו וכו' ח"ל הרמב"ם ואין
רזנו באלו האינו הנזכר' המין כולו אלא חלק ידוע מאותו
המין שלא ימצא כמוהו אלא בארץ ישראל בלבד וע"כ יתחייב
בו דמאי בכל מקו' שהוא דבלת תאני ידוע בתכלית
המתיקות אי אפשר למצוא כמוהו בשום פני' אלא בארץ
ישראל ומה שאמר הסמ"ג ר"ל מין מהמזר' ה"ס' : לא
ימצא כמות' בשו' פני' אלא בארץ ישראל והמרבין מין
ממנו המרוב שהם מיושרי' ונא' מאד לא ימצא כהם אלא
בארץ ישראל. אורז מין ממנו האורז לבן מאד לא ימצא כמוהו
אלא שם וכמון שגרבינו מיושרי' ואותו ר"ל באמרו כחין

כלום שמן שהגרדי סך באצבעותיו חייב
בדמאי ושהמורק נותן בצמר פטור מן
הדמאי :

פרק ב ואלו דברים מתעשרין דמאי
בכל מקום הרבילה
והרמדים והחרובי האורז והכמון. האורז
שבחוצה לארץ כל המשתמש ממנו
פטור: ב המקבל עליו להיות נאמן
מעשר את שהוא אוכלו את שהוא מוכר
ואת שהוא לוקח' ואינו מתארח אצל עם
הארץ. רבי יהודה אומר אף הרמזארח
אצל עם הארץ נאמן. אמרו לו על עצמו
אינו נאמן כיצד יהא נאמן על של יאחרים:
ג המקבל עליו להיות חבר אינו מוכר
לעם

למכור דאלו על מנת לאכול הא תנא רישא מעשר את שהוא
אוכל. ואת שהוא מוכר מפירות קרקעותיו : על עצמו אצו
נאמן שהרי הוא אוכל דבר שאינו מסוקן כשהוא מתארח אצל
עם הארץ ורבי יהודה סבר שאינו מפסיד נאמנותו בכך ואין
הלכה כרבי יהודה. ג להיות חבר. לענין. טהרות דחינו
פרוש ויהיו בגדיו ומסק' שלו טהורי' ואפילו תלמיד חכם
אינו נאמן לענין טהרות עד שיקבל עליו דברי חברות אלא
אם בן היה זקן

עכ"ל. ושאר חלקי כל מין ומין מאלו האינו חוץ מן האורז יש כמותן גם בחוצה לארץ וכו' לענין דמאי כפי המקו' שצמצאו
שם שאומרי' כאן נמצאו כאן היו גדלו. אבל האורז כמו שיש חלק ממנו בארץ ישראל שאין כמוהו בחוצה לארץ יש גם כן חלק
ממנו בחוצה לארץ שאין כמוהו גם בא"י כמ"ש הר"ב אף על פי שלרמב"ם פירוש אחר בהאורז שבחוצה לארץ שכ"כ בפרק י"ג
מהלכות מעשר החמרי' שהביאו פירות לצור חייבי' בדמאי שחזקתן מארץ שהחזיקו עולה בכל שהיא הקרובה לו : והאורז :
אין חוששין לו אלא כל האורז הנמצא ח"ל שהיא קרובה לא"י שהחזיקו עולי' בכל פעור מן הדמאי אלא אם כן היה ניכר כמו שבארנו
ע"כ. ובפירושו כתב כל המשתמש ח"ל שהיא קרובה לא"י שהחזיקו עולי' בכל פעור מן הדמאי אלא אם כן היה ניכר כמו שבארנו
ארץ ישראל : ב בועישר את שהוא אוכל וכו' לשון הרמב"ם פ"ו מהלכות מעשר וזריך שיקבל עליו דברי' אלו וכשיבאו עדים
נאמני' ש"יבל דברי' אלו דברי' ושהוא רגיל בהם תמיד הרי זה נאמן : את שהוא לוקח' לשון הר"ב על מנת למכור דאלו
על מנת לאכול הא תנא ליה רישא וכו' עד קרקעותיו. ירושלמי : ובה דמכרש את שהוא מוכר לגשוף משום דבדיוקא דשהוא
לוקח שמעינן לפירושא דשהוא מוכר. ואין להקשות לוקי' לאכול דריבא דפירות קרקעותיו ושהוא לוקח מהמרי' לאכול ושהוא
מוכר בין משלו בין משל אחר. דיש לומר דאת שהוא אוכל מפירות קרקעותיו לא היה ליה להנא למתע דזיל קריביה רב הוא
(רבי' י') עשר העשר את כל תבואת זרעך. ופשיטא שאם יהיה נאמן שהיה מחזיק בדבר המפורש בתורה ואינו מתארח
עין משנה ב' פרק ד' ובר ש' מקו' על פלמו אינו נאמן. לשון הר"ב שרי הוא אוכל דבר באינו מתוקן וכירש הרמב"ם.
שאינו נאמן שיאמר כי זה שאכלתי עמו היה מעושר מפני שהוא נוגע בעדוהו ע"כ וביין ברשנה ד' כרק ה' דנכורות : ג דברי'
לשון הרמב"ם חבר נקרא ח"ס וכן יקראו לת ח חנדיא ונקראו בזה הכס כי חברת זה לוב חברה נאמנות כי היא הנזה לשם חבר
ע"כ : להיות חבר. כתב הר"ב ואפילו ח"ס אינו נאמן לענין כהרוה עד שיקבל וכו' ללא ל"כ כן היה זקן וכו' ואין קבלות דפרי'
הפירות

חברות נפחות משלשה אלא אם כן היה המקבל תלמיד חכם שאין צריך בפני שלשה וכו' עכ"ל ולכאורה נראה דא"כ בינייהו זקוק לתלמיד חכם דתלמיד חכם אף על פי שאינו צריך בפני שלשה צריך להרגיל עצמו שלשים יום אבל הוקן אינו צריך גם ליה אלא שאי

א יוסף מ"ח מ"י
ע"פ מה' תוספת
יב

אפשר לומר כן דהכי איתא בפרק ד' דזכורות דף ל' ע"ב ת"ר פבא לקבל דברי חברות צריך לקבל בפני שלשה חברים וקן יושב בישיבה אין צריך לקבל בפני ג' חברים שכבר קבל עליו משעה שישיב אבא שאול אומר אף תלמיד חכם אין צריך לקבל בפני שלשה חברים ולא עוד אלא שאחרים מקבלים בפניו

לעם הארץ לחויבשו ואינו לוקח ממנו לח ואינו מתארח אצל עם הארץ ולא מארחו אצלו בכסותו רבי יהודה אומר אף לא יגדל בהמה דקה ולא יהא פרוץ בגדרים ובשתוק ולא יהא מטמא למתים ומשמש בבית המדרש אמרו לו לא בא אלו לבלל: ד' הנחתומים לא חיבו אותם חכמים להפריש אלא

אמר רבי יוחנן בימינו נפשו של רבי חנינא בן אנטיגנוס (שהיה כהן גדול) נשנית ומשנה זו (דאפילו תלמיד חכם צריך לקבל) ומפ"ר רבי יוסי דטעמא דמיו' שחרב בית המקדש נפשו כהני' סלסול (מעלה) בעלמן שאין מוכרין את הטהרות לכל אדם ועינינו הרואות דדברי הר"ב מעורבי' דמ' שבתהלה ואפילו היה תלמי' חכם וכו' אלא אם כן היה זקן וכו' הם דברי ת"ק ומשחרב בית המקדש ומ"ש אחר כך דתלמיד חכם אין צריך בפני שלש וכו' הם דברי אבא שאול וקוד' שחרב בית המקדש אי נמי אף לאחר שחרב בית המקדש וכו' ורבי יהודה שהקפיד על בנו של ר' חנינא שלא רצה למסור טהרות לתלמיד חכם ואמר שמצוה ת"ח כדאית' התם ומכל מקומי שאומר זקן וכו' א"כ ליה דתלמיד חכם צריך קבלה ומי שאמר דתלמיד חכם אין צריך קבלה דין תלמיד חכם שזה לדין זקן ואין חילוק ביניה' כלל ואין

זקן ויושב בישיבה והמקבל עליו דברי חברות צריך להרגיל עצמו שלשים יום ואחר כך יהיו בגדיו ומשקים שלו סבורים ואין קבלת דברי חברות נפחות משלשה חברים אלא אם כן היה המקבל ת"ח שאין צריך בפני שלשה ולא עוד אלא שאחרים מקבלים בפניו: לח

ויבש דאין מוסרים טהרות לעם הארץ שאסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל: ואין לוקח ממנו לח אבל יבש לוקח ממנו שלל הוכשר לקבל טומאה כל זמן שלא בא עליו משקה ונאמן עם הארץ לומר הפירות הללו לא הוכשרו אבל אינו נאמן לומר הוכשרו אבל לא נעמאו: ולא יתארח אצל עם

הארץ שלא יטמא ויבא ויטמא טהרות ולא מארחי' לעם הארץ אצלו בכסותו דכסות עם הארץ טומאתו חמורה מטומאת עם הארץ עצמו דחיישינן שמא (ישבה) עליהן אשתונדה ובגדי עם הארץ מדר' לפרושי' אי נמי לכך אתרו לא מארחו אצלו בכסותו דממגע עצמו יכול ליהרר טפי ממגע כסותו: אף לא יגדל בהמה דקה שאסור לגדל בהמה דקה בארץ ישראל שלא ירעו כסדות אחרי': ולא יהא פרוץ בגדרו' שסופו לבא לידי חילול ולא יהא פרוץ בשחוק דשחוק וקלות ראש מרגילין את האד' לערוה: ומשמש' תלמידי חכמי' בבית המדרש: לא באו אלו לכלל דאין ענינ' נוגע לטהרות ואין הלכה כר"י: ד' הנחתומי' נחתו' חבר שלקח תבואה מעם הארץ שהיא דמאי לא חיבו אותו חכמים להפריש אלא

לומר ולחלק דתלמיד חכם צריך הרגל' מה שאין כן הוקן דליתא לפי' סוגיא זו דהא דאין צריך לקבל טעמא מפני שאנו מאמיני' לו וא"כ הרגל למה לי וכן מוכח סם בהדיא' והרמב"ם בפירושו דכסף כאבא שאול לא הצריך שלשים יום אלא לשאינו תלמיד חכם ואין לוקן אעפ"י בת"ח צריך קבלה ובהצדו מוכח יותר דלת"ח אין צריך שום הרגל לזקן: ורבי יהודה שמנינו דלא סלקא דעתיה להא דאמר רבי יוסי' נהגו כהני' ס'סול וכו' מכל מקו' לא אמר שום דבר לחלק כלל' והר"ש כתב בדברי ת"ק וטעמו שהעסיק הירושלמי דלא תני הכם להא דאבא שאול. והרמב"ם בפירושו כתב דאבא שאול אבל בהצדו פרק עשירי מהלכות משכב ומושב סוסק כת"ק ומשחרב בית המקדש: אינו מוכר לעם הארץ לח ויבש' לשון הר"ב שאסור לגרו' טומאה וכו' ועיין מ"ש במשנה' כרק' ו' ועוד במשנה ט' פרק ד' דעכו"ס: ואינו לוקח ממנו לח' כתב הר"ב אבל יבש וכו' ונאמן עם הארץ לומר הפירות הללו לא הוכשרו וכו' הכי תני בירושלמי וטעמא דהא דאין עם הארץ נאמן לומר שלא נטמאו לפי שאין בקיאים בדקדוק טהרות וטומאות. ולפיכך אע"פ שהוא ישראל וישנו בתורה ובמצוות אינו נאמן לטהרות כמ"ש הרמב"ם בריש פ"י מהלכות משכב ומושב והלכך לענין לומר שלא הוכשרו נאמן לפי שאין זה צריך לשו' בקיאות לדקדק' ועיין מ"ש במשנה ג' פרק בתרא דמכשירין: ואינו מתארח אצל עם הארץ ואפילו עישר את פירותיו בפניו וכו' הר"ב והר"ש שלא יטמא וכו': ולא מארחו אצלו בכסותו. כתב הר"ב דכסות עם הארץ טומאתו חמורה וכו'. עיין משנה ה' פרק ד' דטהרות וסוף פרק ב' דחגיגה: בכסותו כתב הר"ב כהן הר"ב דכסות עם הארץ טומאתו חמורה וכו'. ובגדי עם הארץ מדרס וכו'. וכ"כ הר"ש עיין מ"ש בסוף פ"ב דחגיגה: אף לא יגדל בהמה דקה וכו'. כתב הר"ב שלא ירעו כסדות אחרי' ובסוף פ"ו דב"ק מפרש בענין אחר ושם אפרש בס"ד ד' הגדרותומים כתב הר"ב וכן הר"ש נחתו' חבר וכו' ודוקא בשמוכר לחבר וכו' אבל אם מוכר לעם הארץ וכו'. והא דמתן לעיל דאין חבר רשאי למכור לעם הארץ לח ויבש וכו' ודוקא לומר דכבא באם עבר ומכר לעם הארץ קאמרי' אפשר לומר דהפא' לאו דוקא אלא נאמן בלבד דודאי לא בעינן הכא אלא נאמן לטעמא טהרות ולא לענין טהרה עסקינן וכו' ג

משנה

פרק ד הלוקח

פירות: בשבת יאכל על פיו
 דאומת שבת עליו שמקוראים
 לעבור עבודה ולסקר בשבת יותר מבחול: תרומת מעשר של
 דמאי להכי נקט תרומת מעשר דעמי הארץ נחשדו עליה
 דסכרי אינה בזיית כל זמן
 שלא הופרש מעשר ראשון אבל
 תרומה גדולה לא נחשדו עליה
 ותרומת מעש' הויה אחד ממאה
 ובשחרה למקומה לפחות ממאה
 חורה ומדמעת: שאלו ואלו
 על פיו: דמאחר שקרא לה שם
 תרומה אימת דמוע על עמי
 הארץ וירא לסקר וילכה כרבי
 שמעון שזיר: ב המדיר את
 חבירו שיאכל עמו דאחר ליה
 קונס מה שאתה נהנה לי אם
 אין אתה סוער אצלי: שם
 הראשונה של סעודת נשואין
 לכבוד שבת
 נפולה

פרק ד השבה

מוצאי שבת. ר"ל ליל ראשון
 אחר לאת הכובים אבל בין
 השמשות במוצאי שבת אוכל על פיו מפני שלא נגמר היום
 הרמב"ם: מוצאי שבת לא יאכל לשון הרמב"ם פרק
 י"ב מהלכות מעשר הרי זה לא
 יאכל מאותן הפירות למוצאי
 שבת עד שיעשר דמאי על הכל
 על שאלו בשבת ועל הנשאר שלא
 הקלו והאמינוהו אלא לצורך
 אותו שבת עד כאן. אבל
 בחול לא האמינוהו בסתם
 שאילת שבת משום דאיכא
 למיגור אטו שאילת חול כך
 מלאמי בפירוש שהזכרתי:
 עד שיעשר לשון הרמב"ם
 ר"ל תרומת מעשר ומעש'
 שני המחוייבים לדמאי כמו
 שכארנו ע"כ: לפי שתרומת
 מעשר גם היא מעשר מן המעש'
 לכך קראו בכלל מעשר ועו'
 מ'אנו גדרי רבי אלעזר במשנ'
 ג' פ"ו מעשרות שם לכל תכנות
 כהנה ואף לתרומה
 גדולה ועיין פ"ו
 אמר לו אחד וכו' לא יאכלו כסת דסו'
 פ"ד דבכורות כל החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו וכו' ר"ב סובר דזו וזו הלכתא נינהו וכוו' שאכתוב במשנה ובס"ד: ל' מקומה
 כתב הר"ש סתמוס (כדאמר) בירושלמי תרומת מעשר של דמאי שחורה למקומה מדמעת שלא במקומה אינה מדמעת (ר' שמעון
 אומר בין למקומה בין שלא במקומה אינה מדמעת) וכך פלוגתא דוקא בדמאי ולא בודאי עכ"ל. ועיין לקמן: רבי שמעון
 אומר לשון הרמב"ם וחכמים אינם מודים לו וכו' והיינו דתנן ר"ש אומר ולא אמר ר"ש. והא דכתבו הר"ב והרמב"ם דהלכה
 כרבי שמעון דגמרינן פרק ד' דחולין ובשאר דוכתי אפסיק הכי כ"כ בכ"מ. ועוד בירושלמי אהא עובדא קמיה דרבי חנינא והור'
 כרבי שמעון: שו"ארד' ואוכלו על פיו. פירוש אם שהפרישה החבר או העם הארץ בפנינו לפי שידע שלא נאמינהו ונפלה
 למקומה דהיינו ל"ט שמים הופרשה שואלין את העם הארץ אם כבר פיקנה ג"כ לעצמו שנמא' שלא היה נר"ך לתרומת מעש'
 זאת להפרישה ואין כאן דימוע' וסומכין עליו מפני שאימת דימוע עליו. כך פירש' בפרק ד' דחולין דף ע"ה. גם הראב"ד
 בהשגותיו בפרק י"ב מהלכות מעשר' והרמב"ם מפרש שאם יפרוש עם הארץ תרומת מעשר לפנינו בתמלה ונפלה לפנינו
 בין למקו' אחר בין למקומה (כמ"ש לעיל לר"ש דבירושלמי וכו' כ"כ בכ"מ אבל לא נתן טעם למה פסק כר"ש וכו') מדמעת אם
 יאמר העם הארץ שחור והתקינה אוכלין על פיו ופירש בעל כ"מ דהיינו שיאמר שנתערבה עם פירות חולין שלא במתכוין עד
 שעלמה בק"א: ב המדיר פירוש הר"ב דאמר ליה קונס מה שאתה נהנה לי. ור"ל משלי. ועיין לקמן בדבור המתחיל
 ובשבת שנייה וכו': חבירו בפרק ג' כתב הר"ש בפירוש הירושלמי חבירין מלשון חבירו ולא לשון הלמידי חבמים אלא בני
 אדם דגייסי גבי הדדי קרי להו חבירים ע"כ. והכי נמי אע"ג דהואיל נאמינו מאמינו וכו' א"כ הרי הוא אינו עם הארץ כי הם
 מאמינים זה לזה אפילו הכי קרי ליה חבירו לענין דגייס ביה וכיוצא בזה כתבו התוס' בפרק ג' דסוכה משנה י"א: בשבת
 הראשונה פירש הר"ב של סעודת נשואין וכו' הר"ש. ועיין בפירוש בריש פרק ז' פירוש אחר: ואף על פי שאינו מאמינו
 ק"ל שהוא כפל ולגירסת ירושלמי מיושב ק"ת: ובשבת שנייה אע"פ שגדר ממנו הנייה כלומר אף על פי שההדרה
 שאמרנו היתה באיסור הנייה ממנו כמ"ש הר"ב דאמר ליה קונס וכו'. וכ"כ שם הר"ש. אבל להרמב"ם אפ"ה כפשתא דריש'
 המדיר וכו' פירוש ר"ל הנשבע על חבירו. וכ"כ בחבורו פרק י"ב מהלכות מעשר וא"כ שסיר טנא בסיפא אע"פ שגדר הנייה
 דהא אכתי לא חייבין בהדרת הנייה וצריכין לומר לפירוש הרמב"ם שמפרש שהשיעור דהיינו שעה אחת כדתנן בסוף פרק ג'
 דמסכת שבוועות מפי אחר' ואמר אחן: לא יאכל עד שיעשר. אף על פי שאמר ליה מעושרין הן. דלא דמי ללוקח פירוש
 דלעיל. דבשכר לקח והרי הן שלו. התירו לו שיסמוך בשבת על פיו אבל הכא לא התירו לו שיאכל עם העם הארץ על פיו
 אלא בשבת הראשונה מפני דרבי שלום' אבל אין

אזי"ע י"ב ח"ט
 מעשר ה' א
 כ"ט הלכה ב
 ג"ט הלכה ב
 חולין ג'
 חולין ג'
 חולין ג'
 חולין ג'
 חולין ג'
 חולין ג'

ממנו הנייה לא יאכל עד שיעשר: ג רבי
 משנה ו'. ועיין לשון הירושלמי שאעתיק במשנה ד' פ"ב דמעשרות: אמר לו אחד וכו' לא יאכלו כסת דסו'
 פ"ד דבכורות כל החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו וכו' ר"ב סובר דזו וזו הלכתא נינהו וכוו' שאכתוב במשנה ובס"ד: ל' מקומה
 כתב הר"ש סתמוס (כדאמר) בירושלמי תרומת מעשר של דמאי שחורה למקומה מדמעת שלא במקומה אינה מדמעת (ר' שמעון
 אומר בין למקומה בין שלא במקומה אינה מדמעת) וכך פלוגתא דוקא בדמאי ולא בודאי עכ"ל. ועיין לקמן: רבי שמעון
 אומר לשון הרמב"ם וחכמים אינם מודים לו וכו' והיינו דתנן ר"ש אומר ולא אמר ר"ש. והא דכתבו הר"ב והרמב"ם דהלכה
 כרבי שמעון דגמרינן פרק ד' דחולין ובשאר דוכתי אפסיק הכי כ"כ בכ"מ. ועוד בירושלמי אהא עובדא קמיה דרבי חנינא והור'
 כרבי שמעון: שו"ארד' ואוכלו על פיו. פירוש אם שהפרישה החבר או העם הארץ בפנינו לפי שידע שלא נאמינהו ונפלה
 למקומה דהיינו ל"ט שמים הופרשה שואלין את העם הארץ אם כבר פיקנה ג"כ לעצמו שנמא' שלא היה נר"ך לתרומת מעש'
 זאת להפרישה ואין כאן דימוע' וסומכין עליו מפני שאימת דימוע עליו. כך פירש' בפרק ד' דחולין דף ע"ה. גם הראב"ד
 בהשגותיו בפרק י"ב מהלכות מעשר' והרמב"ם מפרש שאם יפרוש עם הארץ תרומת מעשר לפנינו בתמלה ונפלה לפנינו
 בין למקו' אחר בין למקומה (כמ"ש לעיל לר"ש דבירושלמי וכו' כ"כ בכ"מ אבל לא נתן טעם למה פסק כר"ש וכו') מדמעת אם
 יאמר העם הארץ שחור והתקינה אוכלין על פיו ופירש בעל כ"מ דהיינו שיאמר שנתערבה עם פירות חולין שלא במתכוין עד
 שעלמה בק"א: ב המדיר פירוש הר"ב דאמר ליה קונס מה שאתה נהנה לי. ור"ל משלי. ועיין לקמן בדבור המתחיל
 ובשבת שנייה וכו': חבירו בפרק ג' כתב הר"ש בפירוש הירושלמי חבירין מלשון חבירו ולא לשון הלמידי חבמים אלא בני
 אדם דגייסי גבי הדדי קרי להו חבירים ע"כ. והכי נמי אע"ג דהואיל נאמינו מאמינו וכו' א"כ הרי הוא אינו עם הארץ כי הם
 מאמינים זה לזה אפילו הכי קרי ליה חבירו לענין דגייס ביה וכיוצא בזה כתבו התוס' בפרק ג' דסוכה משנה י"א: בשבת
 הראשונה פירש הר"ב של סעודת נשואין וכו' הר"ש. ועיין בפירוש בריש פרק ז' פירוש אחר: ואף על פי שאינו מאמינו
 ק"ל שהוא כפל ולגירסת ירושלמי מיושב ק"ת: ובשבת שנייה אע"פ שגדר ממנו הנייה כלומר אף על פי שההדרה
 שאמרנו היתה באיסור הנייה ממנו כמ"ש הר"ב דאמר ליה קונס וכו'. וכ"כ שם הר"ש. אבל להרמב"ם אפ"ה כפשתא דריש'
 המדיר וכו' פירוש ר"ל הנשבע על חבירו. וכ"כ בחבורו פרק י"ב מהלכות מעשר וא"כ שסיר טנא בסיפא אע"פ שגדר הנייה
 דהא אכתי לא חייבין בהדרת הנייה וצריכין לומר לפירוש הרמב"ם שמפרש שהשיעור דהיינו שעה אחת כדתנן בסוף פרק ג'
 דמסכת שבוועות מפי אחר' ואמר אחן: לא יאכל עד שיעשר. אף על פי שאמר ליה מעושרין הן. דלא דמי ללוקח פירוש
 דלעיל. דבשכר לקח והרי הן שלו. התירו לו שיסמוך בשבת על פיו אבל הכא לא התירו לו שיאכל עם העם הארץ על פיו
 אלא בשבת הראשונה מפני דרבי שלום' אבל אין

אמר: ה אינו נאמן. דאשילו ימא שלקח ממי שאינו נאמן מצי לאשקמוטי ולומר בעיני כיה נאמן אבל כי אמר ליה מאיש פלוני לא מצי לאשקמוטי דהא אינו רשאי ליקח מאחר: ר איש פלוני נאמן הרי זה נאמן. אף על גב דלא היה ראוי להאמינו כיון שהוא עצמו חסוד קולא היא סהקלו באכסנאי משום שיי נפש ודוקא כשאין מכור אדם עם אבל אם מכיר אדם עם לא יעול אלא מן המומחה: מי כאן מוכר ישן. שירא שמה יאכילוהו חדש קודם שיקריב העומר ורוב עמי הארץ אין חסודים על החדש והוי קדמאי דרוב עמי הארץ מעשרי הן הלכך לא החמירו עליהן כל כך דמיא שהם גומלים חסד זה לזה תמיד אתה עלי ואני תמיד עליך: ו החמרים המביאים תבואה ממקום הוול לעקום היוקר: אין נאמנים. דודאי גומלים זה את זה ומשכח של חבירו בעיר זו כדי שישכח חבירו את שלו בעיר אחרת: ר' יהודה אומר נאמני. הואיל ורוב עמי הארץ מעשרים הן בדמאי הקלו משום חיייה של בני העיר שיהיו מוכרי תבואה ופירות רבלין ללא עם ואין הלכה כר':

פ"ה הלוקח מן הנחתום כשהנחתום מוכר במדה גסה הלוקח ממנו חייב לתקן מה שהוא לוקח והנחתום שפור והא דתקן לעיל בפרק ב' שהנחתומים חייבים להפריש כדי שיעור תרומת מעשר וחלה הכס מייורי במוכר במדה דקה שמעני שהוא משתמר הרבה הטילו עליו לעשר אי נמי מפני התינוקות שלוקחים ממי שמוכר דקה כדי שלא יאכלו טבלים הטילו עליו לתקן מדהגסה ודקה משורשים לעיל פ"ב: נוטל

דכתובות דף כ"ד דהוה ליה למימר של חבירו אינו חדש פלאמר אינו מתוקן (במשנה דלקמן) ועוד היאך קנה ממי ששלחן אצלו והלא הוא בעצמו אומר שאינו נאמן ועוד מדקא שאיל להאיך מי מוכר ישן מכלל מה שקנה ממנו כבר היה חדש או שביעית והלא לא הלך אצלו אלא לפי שהוא נאמן. (ועוד הקשו מתניתין דלקמן ב"ב) ומי שיש הקונטרס שלי חדש ואינו יבש כל זרבו דסתם ישן פוז מן החדש כדאמרינן באיזהו נסך היו חסות מד' וישנות חב' וישנותה דלקמן לרבנא דר"י נקטיה עד כאן. ולשון הרמב"ם בפרק י"ב מהלכות מעשר נמי כפירוש הקונטרס שכתב שאל לו מי כאן מוכר ישן וישן וכו' ביאר והוסיף יין מהאי טעמא דמשובח עסקין ויין ישן משובח מן החדש כדאמרינן בפרק קמא דקידושין דף ד' לענין עבד עברי שלא תהא אתה שותה יין וכו' והוא שותה יין חדש. וכהאי גונא שנינו באבות פרק ד' יש קנקן חדשוכו:

ו רבי יהודה אומר נאמנים פירש ר"ב בדמאי הקלו משום חיייהם של בני העיר ויחשבתו. ומסקינה טעמיהון דרבנן מצויין הן להפריש מעשר אחרת ע"כ. ועיין מ"ש משנה ס' פרק ב' דכתובות. וממתניתין דהבא הקשו נמי התום שהנאמי בדבור דלעיל על הפירוש דחד משום איסור דאם כן הבא דהקילו הא תינת דמאי חדש וישן מאי איכא למימך:

מתוק כהנה שוין בזה: ה ממי שהוא נאמן פירש הרמב"ם ו"ל. איש נאמן על טומאה וטהרה שאינו מאכיל איסור ולא טמא עכ"ל. ומה שסיים שאינו מאכיל איסור לאו בכל איסורין קאמר דכל ישראל בחוקת שאינם אוכלים דבר איסור אלא לענין יין בשר גבינה וחיבת דג בלבד הוא שאמר. וכמ"ש בסוף פרק י"א מהלכות מאכלות אסורות. והכל לא איצטריך לאשמועינן נאמנות דאסורים דמכילתין לענין מעשרות וטומאה איירי. ולהכי בתחלה דבריו לא כתב איסור אלא לבסוף אשמועינן מלתא דאיסור אגב אורחיה. ומיהו קשה דטומאה מאי שייכא הכא ורש"י פירש בפרק ה' דכבורות [דף ל"ג] ממי שהוא נאמן (שאינו לוקח מע"ה או שהוא לוקח מע"ה ומעשר דמאי כ"א פרש"י שלפניו) שלא לקח מע"ה או שהו' לקח מע"ה הארץ ומעשר דמאי: הלך ליקח וכו'. אינו נאמן. ואין לומר דהמנייה במגו דאי בעי אמר שמאלו ולקח ממנו דאין זה מגו טוב שמתיירא שימלא בדאי פס יבא אותו פלוני

וישאלהו זה ששלחו: ואמר לו אחד אינו נאמן איש פלוני נאמן כך העתיקו אתו. פרק ב' דכתובות דף כ"ד ע"א ולשון הרמב"ם פרק י"ב מהלכות מעשר אמר ליה איש פלוני וכן הוא בס"א: הרי זה נאמן. כתב ר"ב קולא הוא שהקלו באכסנאי ירושלמי משני הכי דמקשה ועד אחד נאמן ומתניתין דריש פרקין מוכחת נמי הכי דאינו נאמן אף על של אחרים דהשיכה מולאי שבת לא יאכל על פיו וכסתם דכבורות כמ"ש ס"א. ועיין מ"ש במשנה ד' פ"ה דכבורות: מיי כאן מוכר ישן. פירש הר"ב שירא שמה יאכילוהו חדש קודם שיקריב העומר וכו'. והקשו התום בפ"ב

וישאלהו זה ששלחו: ואמר לו אחד אינו נאמן איש פלוני נאמן כך העתיקו אתו. פרק ב' דכתובות דף כ"ד ע"א ולשון הרמב"ם פרק י"ב מהלכות מעשר אמר ליה איש פלוני וכן הוא בס"א: הרי זה נאמן. כתב ר"ב קולא הוא שהקלו באכסנאי ירושלמי משני הכי דמקשה ועד אחד נאמן ומתניתין דריש פרקין מוכחת נמי הכי דאינו נאמן אף על של אחרים דהשיכה מולאי שבת לא יאכל על פיו וכסתם דכבורות כמ"ש ס"א. ועיין מ"ש במשנה ד' פ"ה דכבורות: מיי כאן מוכר ישן. פירש הר"ב שירא שמה יאכילוהו חדש קודם שיקריב העומר וכו'. והקשו התום בפ"ב

א כבורות לו
ב ס"א
ג כ"ד
ד כ"ד
ה כ"ד
ו כ"ד
ז כ"ד
ח כ"ד
ט כ"ד
י כ"ד

פרק ה

ח

פ"ה אחד ממאה ממה שיש כאן לשון הר"ב מכל מה שיש כאן משמע אף עם כדי שער חלה וכו'. כבר כתבתי בפ"ק משנה ב' מדתן הקס וחלת דמאי פטורה מן המעשרות מה שגראה בזה לדעת הר"ב :

נוטל כדי תרומת מעשר . דהיינו אחד ממאה וכדי חלה אחד ממ"ח ולא שיפרישם מן הככר שלקח מן הנחתום אלא קובע להם מקום ומניחם מחזברים במקום : אחד ממאה ממה שיש כאן . מכל מה שיש כאן משמע אף עם כדי שער חלה

שפריש עשוי מעשר ואומר אחד ממאה ממה שיש כאן הרי (ירוש' זה) בצד זה מעשר ושאר מעשר כמוד לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו והשאר חלה ומעשר שני בצפוני או בדרומו ומחולל על המעות : ב' הריצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת נוטל אחד משלשים ושלוש ושליש ואומר אחד ממאה ממה שיש כאן הרי זה בצד זה חולין והשאר תרומה על הכל ומאה חולין שיש כאן הרי זה בצד זה מעשר ושאר מעשר כמוד לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת

הרי זה פירוש זה האחד ממאה יהיה בלד זה מעשר והיינו קביעות מקום ולא ידעתי למה אומר כאן בלד זה ולא בלפניו או בדרומו כדלקמן הכל מ"ס הר"ב שלא יפריש הוא כפי מ"ס הרמב"ם בפירושו אבל בחזרו פרק ט' מהלכות מעשר פסקה ה' כתב מפריש וכו' ומניחה בלד הפירות : ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר וכו' ומס' הרמב"ם בפ"ט מהלכות מעשה לענין מעשר את הדמאי והוא הדין ללוקח מנחתום דהכ' ו"ל ונוטל אותה ונותנה לכהן שאינו דמאי להפריש תרומת

א"י פ"ה ח' תרומת כל' כד' פ"ט ע"ה ס' ע"ב ע"ג

מעשר קודם המעשר לכתחלה ע"כ . וז"ל הר"ב לעיל אדתי נוטל כדי תרומת מעשר וחלה ולא שיפרישם מן הככר עד כאן . והטעם מפריש בפירוש הרמב"ם שאי אפשר להפרישם קודם המעשר שהיא לו תרומה ע"כ . וכמ"ס בכ"מ שאם אין המעשר היאך יפריש עשירתו . (ויש גם טעות סופר שז"ל אבל תרומת מעשר קודם מעשר לא) ע"כ . ולפי שהפרישה היא לתרומת מעשר בלבד . אבל המעשר אין צריך להפריש דכיון שקרא שם ונטל תרומתו תו הו' הלוי המוציא מחזירו עליו הראיה הלכך קובע מקום ומסיים לאחד ממאה ולא לכל המעשר דהיינו לעשרה חלקים ממאה לפי שאחר כך יעטרך

אוקה הא' שנטל אחד ממאה שיש כאן בין הכל דהיינו שליש אוקה סאה : הרי הוא בלד זה חולין . פירוש ישאר חולין כמו שהוא עתה בטבלו בלד שני שלשים שעמו והשאר דהיינו שני שלשים יהיו תרומה על הכל : מהחולין יש כאן . דהיינו השליש שאמרתי עליו שיטור חולין : הרי זה בלד זה מעשר : ושאר מעשר דהיינו עוד תשעט סמוך לשליש זה אותם עשרה שלשים יהיו מעשר על ה' אהא שלשים ולא דוקא עשרה אלא מעט פחות כפי המגיע לשנים של תרומה : זה שעשיתי מעשר

להפריש עוד אחד מהעשרה : ושתי קביעות מקום לשתי עשורים למה לי . אלא קובע לשער אחד ממאה שזה יפריש אחר כך ואומר שאר מעשר סמוך לו בלא שער רק קובע בפתם . שאר מעשר סמוך לו : והשאר חלה ומעשר שני וכו' . כתב הרמב"ם והקשו ב"מ מפני מה הקדים הפרשת מעשר [ראשון] קודם החלה ואמר כי הראוי להקדימה חלה על המעשרות כולם כי נתחייבו בה כשנכנסו בא"י והוא שאמר הכתוב (במדבר ט"ו) ויהי באלכס מלחם הארץ תרומתו . אבל אחרו אותה מפני שקרא הכתוב שם מעשר ראשון ראשית ולא קרא שם מעשר שני ראשית ולפיכך תקנו להפריש אחר מעשר ראשון וקודם מעשר שני ע"כ . ופי' הר"ם דראשון שקראו הכתוב ראשית כלומר שיש בה תרומת מעשר ותרומה קרויה ראשית ע"כ . וא"ת והרי חלה נקרא גמי ראשית כדכתיב (שם) ראשית עריסותיכם לא קשיא דתרומה נקראת (יברים י"ח) ראשית דגןך והדגן קודם לעיסה :

בצפוני או בדרומו : שכן דרכם של בני אדם בהוספת ידם ליקח ממה שלפניהם שלוקחים ממה שאכל מימינו או שאכל משמאלו ושכנגד ימינו הוא שמאלו של אותו דבר לכן מקדים לפינוגו כ"ל : ב' נוטל אחד משלשים ושלוש חלקים ממאה לב' חלקים ומכל חלק נוטל עשירית העשירית ושלוש העשירית הן אחד מל"ג ושליש . וזה קל יותר משאם יקח ג' חלקים ממאה שיצטרך לחלק הכבוד למאה חלקים . וגם הוא קל יותר משאם מתחלק מתחלה לל"ג ושליש חלקים ונוטל אחד מהן אעפ"י שלשון המשנה כך משמע . נראה לפרש כמו שכתבתי לפי שהלוקה הביא היא קלה ביותר אף מוז' ודתן נוטל היינו כדפריש הר"ב לעיל ולא שיפריש וכמו שבארתי שם בפ"ד . והרמב"ם פירשה גם כן : אחד ממאה . פירש הרמב"ם ותייה נוגתו בלד זה לב' חלקים . ונראה לי שצריך להיות לשליש החלקים : חולין דהבא בתפריש גם תרומה גדולה ואסור לקרא מעשר קודם לתרומה גדולה כדתן בפרק ג' דתרומות להכי קוראו חולין ולא מעשר כדלעיל . ועיין במשנה ז' פרק ז' מה שכתבתי שם : וב' אה חולין פירש הרמב"ם חלק ממאה מכלל זה . וגירסת הר"ב והר"ם מהחולין . זה שעשיתי מעשר וכו' . כתב הר"ב ולא שלים שלם אלא חסר דבר מועט וכו' :

ומתמיין

פ"מ של ישראל על של עכו"ם. האי תנא סבר אין קנין לעכו"ם
בארץ ישראל להסקיע מן המעשר ורבי מאיר היא ואינה הלכה
דקיימא לן יש קנין לעכו"ם בארץ ישראל להסקיע מן המעשר
דכתיב (ויקרא ב"ה) והארץ לא תמכר ללמיתות הא אס
נמכר למותה היא : על של

משל ישראל על של עכו"ם. משל עכו"ם
על של ישראל. משל ישראל על של
כותים. משל כותים על של כותים.
רבי אליעזר ואוסר משל כותים על של
כותים: י"ע ציץ נקוב הרי זה בארץ.
תרם מהארץ על ציץ נקוב מעציץ נקוב
על הארץ תרומתו תרומה. משאינו
נקוב על הנקוב תרומה ויחזור ויתרום.
מן הנקוב על שאינו נקוב תרומה ולא
תאכל עד שיוציא עליה תרומות
ומעשרות: י"א תרם מן הדמאי על
הדמאי מדמאי על הודאי תרומה ויחזור
ויתרום מן הודאי על הדמאי תרומה ולא
תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות:
פרקו המהב"ר שדה מישראל. מן
העכו"ם. מן

כותים. פירות כותים ודאי
טבל מוכרים אותן דאע"פ
דכשאוכלין פירותיהן עשורי
מעשרי כשמוכרין אינן מעשרין
דלא חישי על לפני עור לא תתן
מכסול: רבי. אליעזר אוסר
משל כותים על של כותים.
דומנין דמעשר לנפסה ונמלך
ומוכרו ושמה האחד מעושר
והאחד לא ונמלא מפרש מן
הפטור על החיוב ובזמן הזה
הכותים עשאו כעכו"ם גמורי
לכל דבריהם: י"ע ציץ נקוב.
כלי שמימין פתונו עפר וזרעים
בו אס נקוב כדי שרש קטן שהוא
פחות מכותה הרי הוא כארץ
ופירותיו טבל גמור דאורייתא:
תרם מן הארץ. אפילו לכתחלה
כמי מצי לתרום ומשום סיפא
נקט לשון דיפטר: תרומה ויחזור

ויחרום. דמן הפטור על החיוב הפרש ולא תרומה היא הלכך
יחזור ויתרום ומל מקום כיון שקרא לה שהם תרומה נמנה לכהן
דלא לית לזולתי בתרומה ואין צריך להוציא עליה תרומה
מעשר כמו בסיפא משום דמדאורייתא לאו טבל הוא אבל מן
הנקוב על שאינו נקוב דין החיוב על הפטור הפרש התרומה
הוא טבל דאורייתא הלכך לא יאכל עד שיוציא עליהם
תרומה ומעשרות: י"א מן הדמאי על הדמאי. דלמא האי
מעושר והאי לא מעושר. תרומה. ואין צריך לתקן את התרומה
כיון דספק הוא ורוב עמי הארץ מעשרים הן: מן הודאי על
הדמאי תרומה ולא תאכל. דהוי דומה דמריש מן הנקוב על
שאינו נקוב מן החיוב על הפטור שאם הדמאי מעושר נמלאה
התרומה טבל דאורייתא הלכך לא תאכל:

פרקו המקב"ר שדה. למחצה לשליש ולרביע כדרך
האריסין

על של עכו"ם. כתב הר"ב האי תנא סבר אין קנין וכו'
ורבי מאיר היא. וכ"כ הרמב"ם. וכך פירושו במשנה
ט"ז פ"ד דפאה. ועיין מ"ש שם: עוד מ"ש מדעת הרמב"ם
בסוף פ"ד דגטין. ומה שקשה מדלקמן בסוף פ"ק דעכו"ם

א פ"מ פ"ה
תרומוהו
שם הל' יד
כתיב פס
קדושין פו
מכתיב יג
ר"ע הל' יו
י"א פ"ג פ"ו
ל"ג פ"ג פ"ו
י"א פ"ג פ"ו
ה"ה פ"ג פ"ו
פ"ג פ"ו

אפרש שם בס"ד. ומ"ש הר"ב
הא אס נמכר למותה. לר"מ
דרשינן בינושלמי והארץ לא
תמכר ללמיתות לחלטניה כלומר
דלא קת"ל קרא. שלא תוכל
למכרה לחלוטין להסקיע מן
המעשרות: על של כותים.
כתב הר"ב פירות כותים ודאי
טבל. וכ"כ בפרקו משנה ד'
וטעמא דסבר תנא דידן דכותי'
גריאמתהו. ומה שכתב הר"ב
כשמוכרין אינן מעשרין דלא
חישי על לפני עור מסיים
הר"ש דדרשי ליה כפסטי' ומשום
גזול את הכתוב ואת הלוי נמי לא
חישי דהוי ממון שאין לו תובע'
ועוד משום דלא הוברר חלקן
כדתיבא בכסובר את הפועלים
(דף פ"ה) עשר תעשר ואכלת ולא
מוכר ע"כ: משל כותים על
של כותים. לכאורה הוה ליה

לשנות משל כותים על של ישראל כמו ברש"א. וכן שנויי
בתוספתא והא דתני משל כותים על של כותים משום ר"א
נסיב לה. ועיין פ"ד דביצה משנה ו'. רבי אליעזר אוסר
משל כותים על של כותים. כתב הר"ב דשמא האחד מעושר
והא' לא וכו'. וכ"ש דמהאי טעמא פליג (על) משל ישראל על
של כותים:

י עציץ מ"ש בפירוש הרמב"ם שחורשים בו. רוצה לומר
שזורעים בו. וכן בריש פרקין דלקמן כתבגם כן
ואחר כך חרשה לחטים ולשעורים. ונמלא כן בכתוב פרשת
ויגש אשר אין חריש וקציר ותרגם אונקלוס דלית זרופ
ואחלדא: דתכלית חרישה לזריעה.

תרומה ועיין במשנה ה' פ"ב דמלה ומ"ש שם בס"ד. ומ"ש
הר"ב כיון שקרא לה שם וכו'. עיין משנה ו' פ"ו:
משאינו נקוב על הנקוב וכו'. ואם גם על שאינו
נקוב עיין מ"ש שם הרמב"ם במשנה דלקמן:
תרומה ויחזור ויתרום. וכתב הר"ב דהוי כדתיב במשנה ד'
פרק ח' דתרומות ודרשו.

אלו הלויים גם אהם לרבות את הכהנים. וכתב הרמב"ם דריש הלכות מעשר עד שיוציא וכו' כדעל הבית ואחר כך יתנה לכהן
הרמב"ם: י"א תרם מן הדמאי. תרומת מעשר דמאי ודדאי אף תרומה גדולה בכלל לכבי חנן סתמא: ויחזור ויתרום: כתב
הרמב"ם שהרי אפשר שאחד מהם טבל אכל אס תרם מעיץ שאינו נקוב על שאינו נקוב תרומתו תרומה לפי ששניה בערך אחד
ומיוב תרומה לשניהן מדרבנן ע"כ:

פרקו מן העכו"ם ומן הבית. לכאורה הוה ליה לשנות מן הבית ומן העכו"ם:

ושלק

יחלק לפניהם מ"ש הר"ב ואינו צריך לעשר אינו רוצה לומר אבל לתרו צריך דא"כ אין בין מקבל לחוכר אלא השאיל עם מעשר לכלל המתנות וכמ"ש כבר לעיל ריש סרק ד' ועיין במשנה ג' לפניהם כתב הרמב"ם בפירושו

ועל חנאי שיהיה החלוק לפני בעל השדה שידע שמה שתתלו הוא טבל וכ"כ בפ"ז מהלכות מעשר :

מעשר ונותן לו כתב הרב דמאי לפורע חובו מה שאין כן בנתן לו מאותה שדה וכו' דאדעתא דהכי יורדי החוכרים ומעיקרא בשל רשות המחכיר גדלים אין זה פורע ומהאי טעמא נמי לא הוי כמוכר טבל לעם הארץ וכמ"ש הר"ש וכו"כ לא כתב אם הלכה כן אבל הרמב"ם כתב דהלכה כרבי יהודה והטעם שכל מקום

ששנה רבי יהודה אימתי אינו בא אלא לפרש : **ב החוכר** שדה מן העכו"ם לא פירשה משנתנו דין כותי קוד' שעשאו' כעכו"ם מה דיני' אם כישראל או כעכו"ם ועיין לקמן בסמוך :

מעשר ונותן לו כתב הר"ב קנס קנסו וכו' ירושלמי . וכתב הרמב"ם וזה העיקר בידינו הוא מה שאמר הכתוב (דברים) לא תכרות להם ברית ולא תחנם ובא הקבלה לא תתן להם מנייה בקרקע ולפיכך נדחוק אותם שלא ישכרו אותה ממנה עד שיצטרך למוכרה ע"כ . והר"ש מפרש דמאן דמפרש בירושלמי מטעם קנס סבירא ליה דיש קנין לעכו"ם בארץ ישראל להפקיע מן המעשרות הלכך לא הוי לא קנס . אבל למאן דאמר אין קנין וכו' מפרש בירושלמי דשורת דדין שיעשר דהוי כפורע חובו בטבל שהעכו"ם לא יעשר מה שאין כן בחוכר מישראל שהישראל סופו להפריש דרוב עמי הארץ מעשרין סן ע"כ . ואף למאן דאמר קנס . לא אסרו לחכור דהא תני במשנה ג' סרק' דשביעית חוכרין ירין מן העכו"ם וכו' . אלא אמרו החוכר יתן מעשר בדרך קנס : **ג כך** חולקים בתרומה ובמעשרות כך לשון הרמב"ם בסרק' מהלכות מעשר . ואע"ג דבנוסחי המשניות ליתא לרבותא נקט דאפילו תרומה שאינה ראויה כלל לזר : אף המעשרות שלהן כבר כתבתי בריש סרק' ד' שהושאל עם מעשר לכל המתנות ועוד דהוי הכא רבותא דאפילו המעשר הראוי לזר שאכלה כמו הלוי אפילו הכי אין חולקין . ועיין במשנה ה' : שער' מנת כן באו' וכתב הר"ב דאן הלכה דבמה קנו ירושלמי התיבון רבנן לרבי אליעזר במה קנו . אמר להם אף אתם מודים שאם התנו ביניהם שהמעשרות שלהם אפילו התנו במה קנו . סתמו נעשה נאומר לו חלוש' מקרק' זה שחקקה לך מעשרותיך . ובהכי קני' כדתני במשנה ו' סרק' מ' דבבא בתרא .

מן חכותי יחלק לפניהם . החוכר שדה מישראל תורם ונותן לו . אמר רבי יהודה **א** אימתי בזמן שנתן לו מאורתה השדה ומאותו המין אבל אם נתן לו מושרה אחרת או במין אחר מעשר ונותן לו : **ב** החוכר שדה מן העכו"ם מעשר ונותן לו . ר' יהודה אומר אף המקבל שדה אבותיו מן העכו"ם מעשר ונותן לו : **ג** בהקולו שקבלו שדה מישראל בשם שחולקין בחולקין בתרומה רבי אליעזר אומר אף המעשרות שלהן שעל מנת כן באו' ד"י ישראל שקבל מבתי ובמרו

האריסין : יחלק לפניהם . ואינו צריך לעשר חלק בעל השדה אבל מניח לפניהם חלק שכן הקרקע כשאינו מעושר ולא חייבו חכמים לזקבל שיעשר על חלקו של בעל השדה ויתן לו מה שפסק עמו כשהוא מעושר מסני ישוב א"י כדי שלא ימנעו מלקבל השדות בארץ ישראל : החוכ' .

מקבל השדה בדבר קנין כך וכך כורין לשנה בין שהיא עושה הרבה בין שהיא עושה מעט : פורס ונותן לו . אבל לא מעשר דכל חוכר על מנת כן יורד לשדה טומן לו חכירתו מפירות הגדלי' בשדה בטבלס ומיאו משום דאין להסבות התרומה דאי אפשר לגורן שתעקר אלא אם כן תרמה משום הכי תורם ונותן לו ומכתב דמנכה לו התרומה מחכירתו דמאי שנא תרומה ממועשר : אמר ר' יהודה אימתי סגי לחוכר שיתרום לבד ואינו מעשר בטומן לו חכירתו

מאותו שדה ומאותו המין אבל אם נתן לו מעשר אחרת אף מאותו המין או ממין אחר אף מאותה שדה כגון שורע מקצת השדה מין אחר כשיעור חכירתו חייב אף לעשר דדמי לפרע חובו אי גמי' אין דעת (המחכיר) לקבל פירות טבולים אלא כשפורע לו מאותה השדה ומאותו המין : **ב** החוכר שדה מן העכו"ם . קנס קנסו חכמים לחוכר שדה מן העכו"ם שהיא מעשר מה שנתן לו כדי שלא יהא שום ישראל חוכר שדה ממנו ות שאר צורה בידו ונותן כך יצטרך למכרה לישראל בדמים מועטים ובתקבל באריות לא קנסו שומר הפזן עכו"ם בחכירות ובאריסות . שדה של אבותיו . שגולה העכו"ם . מאבותיו וקנסוהו שיצטרך לעשר כדי שידחוק עצמו וייקנה מן העכו"ם שמתוך שהיא חביבה עליו שהיתה של אבותיו לא יניח לקבלה מן העכו"ם ביותר מן הראוי לה . וכשיכבד עליו המעשר יקנה וכותיה דר' יהוד' קיימא לן דלא פליג תנא קמא עליה . **ג** כשם שחולקין בחולין כך חולקים בתרומה כשנט' בעל השדה מחצה ושליש ורביע ממה שהוציאה השדה נוטל גם כן מחצה ושליש ורביע מן התרומה והמעשרות המוטלות עליה ונותן הוא לכל כהן ולוי שירצה : אף המעשרות שלהן . אם המקבל כהן כל התרומה שלו ואם לוי הוא כל המעשר שלו : שעל מנת כן ירדו לקבל שדה זו באריות ואין הלכה כרבי אליעזר דאע"ג דעל מנת כן ירדו במה קנו : ד המעשרות

מאוסו שדה ומאותו המין אבל אם נתן לו מעשר אחרת אף מאותו המין או ממין אחר אף מאותה שדה כגון שורע מקצת השדה מין אחר כשיעור חכירתו חייב אף לעשר דדמי לפרע חובו אי גמי' אין דעת (המחכיר) לקבל פירות טבולים אלא כשפורע לו מאותה השדה ומאותו המין : **ב** החוכר שדה מן העכו"ם . קנס קנסו חכמים לחוכר שדה מן העכו"ם שהיא מעשר מה שנתן לו כדי שלא יהא שום ישראל חוכר שדה ממנו ות שאר צורה בידו ונותן כך יצטרך למכרה לישראל בדמים מועטים ובתקבל באריות לא קנסו שומר הפזן עכו"ם בחכירות ובאריסות . שדה של אבותיו . שגולה העכו"ם . מאבותיו וקנסוהו שיצטרך לעשר כדי שידחוק עצמו וייקנה מן העכו"ם שמתוך שהיא חביבה עליו שהיתה של אבותיו לא יניח לקבלה מן העכו"ם ביותר מן הראוי לה . וכשיכבד עליו המעשר יקנה וכותיה דר' יהוד' קיימא לן דלא פליג תנא קמא עליה . **ג** כשם שחולקין בחולין כך חולקים בתרומה כשנט' בעל השדה מחצה ושליש ורביע ממה שהוציאה השדה נוטל גם כן מחצה ושליש ורביע מן התרומה והמעשרות המוטלות עליה ונותן הוא לכל כהן ולוי שירצה : אף המעשרות שלהן . אם המקבל כהן כל התרומה שלו ואם לוי הוא כל המעשר שלו : שעל מנת כן ירדו לקבל שדה זו באריות ואין הלכה כרבי אליעזר דאע"ג דעל מנת כן ירדו במה קנו : ד המעשרות

זה שחקקה לך מעשרותיך . ובהכי קני' כדתני במשנה ו' סרק' מ' דבבא בתרא .

ד
הק
שכ
הק
נו
הל
יש
מל
חזו
לכ
ק
עב
למ
ות
המ
עב
כר
זיה
ולל
שט
שה
אל
לט
חכ
של
לט
יא
כך
פל
עו
למ
במ
המ
של
דה
ככ
שמ
חל
שג

ד המעשרות לבעלים • כהא אפי' רבנן דפליגי עליה דר"א
מודו דכיון דשדה של בעלים מקום מעשר שירי שיריה •
הקרתני • לשון קריה כלומר האיש היושב בקריה בכפרים
שכן דרך בני הכפרים לקבל שדה מבני הכרכים • יכול הוא
הקרתני וכו' • הלכך כל א'

נוטל חלקו במעשר שני וכן
הלכה • חתמקבל זיתים לשמן
ישראל שקבל זיתים מכון או
מלוי • כשם שחולקין בחולין כך
חולקים בתרומה • ואע"ג דלעיל
לבעלים הכא שאני דלא קבל
קרקע אלא אילנות ורבנן לא
עבדי זיתים כקרקע • חו
למחצית שער • שימכר השמן
ויחלקו הריוח לאמצע •
המעשרות לבעלים • דר' יהוד'
עבדי זיתים כקרקע ואין הלכה
כרבי יהודה • ו לא ימכור אדם
זיתיו • זיתים שנתלשו מן האילן
ולא הוכשרו לקבל תומאה בגון
שעדין לא היועו זיעת המעטן
שהיא מכשירתן לקבל תומאה •
אלא לחבר • לפרוש המוחזק
לעהרות ולא ימכרם למי שאינו

חבר שלא ידרוך אותם בטומאה • אף למעשר • אף למי
שלא קבל עליו אלא לעשר אבל לא קבל עליו להיות מוחזק
לעהרות יכול למכרם דכיון דאכתי לא הוכשרו אימור שמה
יאכלום קדם שזיעו ואף על גב דרוב זיתים אין עומדין לאכלן
כך בעליה כל דהו דמניין לתלות תלין • ורמז'ם מוקי
פלוגתייהו דבית שמאי ובית הלל דב"ש סברי אסור לגרום
עומאה לחולין שבארץ ישראל וב"ה סברי מותר לגרום עומאה
לחולין שבארץ ישראל • וננועי בית הלל • ותיקון המדקדקים
במזות שהיו בבית הלל • ז אחד מעשר • נאמן על
המעשרות • ואחד אינו מעשר • אינו נאמן על המעשרות •
המעשר מעשר את שלו • מתקן החני מכל מה שגדל בכרם
של שניהם • וחלקו בכל מקום שהוא • בירושלמי משרש
דהכי קאמר וחלקו של חבירו דהיינו של זה שאינו מעשר
בכל מקום שהוא דמאי הוא ומשום דאין ברירה מיישינן
שמה חני חלקו של המעשר ביד חבירו שאינו מעשר וחני
חלק חבירו בידו הלכך אף על פי שכבר תקן החני מכל מה
שגדל בכרם מייב לסקן בתורת דמאי חני חלק חבירו שבידו •
ח טול

מוכר לעם הארץ לה ויבש מפרשין הטעם שאסור לגרום וכו' •
כתב וזו היא משנה אחרונה שהיא מותר וכן הלכה ע"כ • וכן בחבורו פרק'
מותר לעם הארץ וכו' • ומשנה אחרונה זו הנבאה בש"ס סדק' דמסכת עכו"ם דף כ"ז ע"א ועיין מה שאכתוב בס' משנה ט'
עין מ"ט ס"ף סדק' דשביעית ומשנה ב' פרק ג' דחלה • ז וחלקו בכל מקום שהוא • כתב הר"ב ומשום דאין ברירה וכו'
כהאמר רבי יוחנן בירושלמי וכתב הר"ב דלשעמיה דאמר

ד רבי ישמעאל וכו' • מעשר שני וכו' • כתב הר"ב ירו'
על דעתיה דרבי ישמעאל אלו כהן עמא סדי' שותף
עם כהן טהור שמה אין חולקים במעשרות • תמויכול הוא
למכרו לכהן טהור • כרם הכא יכול הוא הקרתני לעלות ולאכלו
בירושלים פירוש אבל למכרו אינו
יכול למכור דאין מעשר שני נמכר
בירושלים ע"כ •
והקרתני פירש הר"ב
לשון קריה וכו'
בכפר' ומאפי' בפירוש סהזרתני
פעמים ובלשון ערבי קורין לכפר
אלקוריא"ה •
ה המקבל פירש הר"ב
והר"ש ישראל
שקבל מכון או לוי וכו' אפיכא
וסתמא הנן • וכ"ס הרמב"ם
ר"ל על דרך כלל • אחד שיהיה
המקבל כהן או לוי מישראל או
ישראל מכון ולוי ע"כ • ולפיכך
דמ"ק בכלל קאמר הוהך ר"י
לפרש בדבריו ולהוציא מן הכלל
ישראל שקבל וכו' •
כשם שחולקים וכו' • פירש
הר"ב הכא שאני דלא
קבל קרקע • וכ"ס הר"ש והירושלמי וצריך לומר דהא דתנן
לשמן היינו משום דלכך מקבלים הזיתים לעשות מהן שמן
דאלו למוסקן לאכילה בלבד אין דרך לקבלן לפי שבעל הזיתים
בעצמו יכול למוסקן שאין בהן טורח ומלאכה • אבל
הרמב"ם מסיים דפרקו מהלכות מעשר מפני שהשמן חשוב
הוא משמע ודאי דרוקא לשמן תנן • וכתב בעל כ"מ וסובר
רבינו דשאר אילנות דינן כקרקע ע"כ • ויש לפרש בירושלמי
כדברי הרמב"ם שזהו לשונו רבי יהודה עבדי זיתים כקרקע
ורבנן לא עבדי זיתים כקרקע • בברוביה עיין במשנה ג'
מ"ט ס"ב ד' למחצית שער • לא קאי אהמקבל דהמקבל
היינו לאריסות ונותן חלק הכהן לבעלים • ולמחצית שער
היינו לעסקא ומתעסק למכור ונותן חלק (ס"א השמן)
הדמים לבעלים וכן חלקן הרמב"ם • ומלשון הר"ב נראה
דגרים או בתמניתין • וכן הגירסא בירושלמי בסדר המשנה •
ולפי שהשמיט הרמב"ם בחבורו דינא דמתנת שער מבוחר
הדבר ססובר שחולקין עליו מבירוי על רבי יהודה גם בזה •
וכ"כ בפירושו דאין הלכה כר' יוחנן שר"ב • ז אף למעשר
מ"ט הר"ב כשם הרמב"ם דבית הלל סברי מותר לגרום עומאה
לחולין שבארץ ישראל ולעיל בפרק ב' משנה ג' דתנן ואינו

ומלוי המעשרות לבעלים • רבי ישמעאל
אומר הקרתני שקבל שדה מירושלמי
מעשר שני של ירושלמי • וחכמים
אומרים יכול הוא הקרתני לעלות ולאכלו
בירושלים • ה המקבל זיתים לשמן
כשם שחולקין בחי'ין כך חולקין בתרומ' •
רבי יהודה אומר ישראל שקבל מכהן
ומלוי זיתים לשמן למחצית שער
המעשרות לבעלים • ז ב"ש אומרים לא
ימכור אדם את זיתיו אלא לחבר בית הלל
אומרים אף למעשר • וננועי בית הלל היו
נוהגין כדברי בית שמאי • ז שנים שבצרו
את כרמיהם לתוך גת אחת אחד מעשר
ואחד שאינו מעשר המעשר מעשר את
שלו וחלקו בכל מקום שהוא •
ח שנים

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ

כריש כל הגט דאין ברירה ע"כ * ונסוף מסכת ביצה בגמרא מסקינן דסבירא ליה הכי בין בדאורייתא בין בדרבנן והשתא הא דפסק הר"ב לקמן בפרק ז' משנה ד' דקיימא לן בדרבנן דיש ברירה היינו כרבי אשעיא דסבירא ליה הכי ועיין מ"ש עוד בפרק ט' ממשכת נדרים * אבל הרמב"ם מפרש בענין אחר ולא קשיא ולא מידי שמפרש שכשיצטוו הכרס וחלקו העגבים והמעשר הכריש מחלקו מעשרותיו ואח"כ עירבו העגבים של זה ושל זה בנת ודרבו כולם ביחד וכ"כ דבריו בכ"מ סוף פ"ט מהלכות מעשר ונמצא

א מיריבתי
שעור ה' יר
במניה כהנס
פ"א ח' י
ג קדושין י ע"י
ד מ"ד ע"ה
ט"ו סוף פ"ט
קטו פ"ט

לפי זה שיה שחוששין שיש חלי חלק חבירו בידו מסוס דאין ברירה ואינו ענין ליש ברירה ואין ברירה דלקמן * דהכא שכבר חלקו כי חזרו ונתערבו ודאי דלכולי עלמא יש לנו לומר שנתערבו ולא הוצרך שמה שיחזור זה ויקח ויחזור זה ויקח שכל אחד ואחד יחזור לו לחלקו אותה החלק בעצמו שנתן ועירב עם של חבירו שדבר זה אין הדעת ונתת * וכיוצא בזה כתב הר"ש דאפילו לתמן דאמר יש ברירה אם נצרו שניהם לגת כל אחד כרס המיוחד לו כהאי גוונא אי אפשר שלא יהא לכל אחד חצי חלק חבירו ע"כ * אבל כשעדין לא חלקו מעולם יש לנו לומר כשמחלקים שכל אחד מה שנוטל לחלקו הוא החלק שלו והוצרך שכן

ה"שנים שקבלו שדה באריסות או שירשו או שנשתתפו יכול הוא לומר לטול אתה חטי' שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני * אהה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני אבל לא יאמר לו טול אתה חטי' ואני שעורים * טול אתה יין ואני (ס"א ל"ג אמר) שמן * ח' חבר ועם הארץ שירשו את אביהם עם הארץ יכול הוא לומר לטול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני אהה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני אבל לא יאמר לו טול אתה חטים ואני שעורים טול אתה הלח ואני (ס"א ל"ג אמר את) היבש * י גר ועכו"ם שירשו את אביהם עכו"ם יכול הוא לומר טול

טול אהה בלח * שהוכשר לקבל טומאה ואני ביבש שלא הוכשר לקבל טומאה לפי שאסור לחבר לחכור לעם הארץ לח ויבש כדתנן לעיל בפרק טז * טול

דקתני חטים ויין ע"כ * ולפירוש הרמב"ם שנתתו לעיל נראה * שאין אנו צריכים לחלק בין קמה לתלוש * אלא דלעיל מיורי שנתערבו אחר שכבר חלקו * והכא מיירי שעדין לא חלקו ולא הכריש המעשר כלום * וכתב בכסף משנה סוף פרק ט' מהלכות מעשר ולא אהא מתניתין אלא ללמדנו דלא ניהא לאסור משום דהוי כמוכר טבל לעם הארץ קמ"ל דכיון ששניהם מין אחד שרי ע"כ * ואע"ג דבפירוש המשנה מפרשה הרמב"ם לענין דיני ממונות לא לענין איסור והיתר אלא לאשמעינן דכופין על מדת סדום * הרי בחבורו חזר בו וכתבה בפרק ו' מהלכות מעשר וכתב בסופה דאסור משום שמוכרין את הטבל * ונראה לי שהרמב"ם אינו מפרש משנתנו דומיא דלעיל באחד מעשר ואחד אינו מעשר * אלא חף בשניהם מעשרין דכיון דניעמו לאסור משום שמוכרים הטבל א"כ חף למעשר הא הנין במשנה ח' פרק דלעיל דאין מוכרין אלא לזורך * ומסייעינן מ"ש בחבורו קודם שהזכיר עדין דין עם הארץ * שמע מיניה דלא מיירי כלל בדוקא אחד מעשר ואחד אינו מעשר * וא"כ מ"ש בכ"מ דהוי כמוכר טבל לעם הארץ אגב ריהטא כתב כן ולאו דוקא ולפום כך נמי מ"ש הר"ב בסיפא וקט מעשר ואינו מעשר כהנס נקט הכי ועיין לקמן *
ט חבר ועם הארץ שירשו את אביהם * לשון הר"ש הא כבר תני ליה רישא או שירשו והא דתני ליה הכא משום דבעי למתני גר ועכו"ם שירשו את אביהם עכו"ם ועוד דתנא הכא לח ויבש ע"כ * ולמה שכתבתי לעיל לדעת הרמב"ם לא תני ליה לעיל אלא בשניהם חבירים * והכא אשמעינן כשירשו עם הארץ והוי דמאי דבהרימין הוי כמוכר דמאי דאסור כדתנן במשנה ד' פרק ז' * טול אתה חטים וכו' * לכירוש הר"ב וזכ"ש הכא נמי בקמותיה ובעגבים המחבורים דוקא *
טול אתה הלח ואני אטול את היבש * אבל איפכא ודאי לא יאמר שכל שהוכשר לטומאה וביד עם הארץ הוא בחוקת טמא כדאיתא בפרק ז' משנה ג' * ומיהו אם הניח עד הגת בדבר שיש לו גת רשאי לחלוף כן בשעת הגמות כדתנן במשנה ד' פרק ג' דתניגס * הכי מוכח התם בגמרא דף כ"ה אלא דאבעיא דבעי אם עבר וקבל הוא דלא אפשט כיון דהרמב"ם לא כתבה בפרק י"א מהלכות מעשר ולא בפרק י"א מהלכות נטמא משכב ומושב * אי נמי ה"ה איפכא אינו רשאי לומר והא דלא תני אפכא משום דה"א דוקא היכא דמרוויחו לגריעותא שאסור לחכור לעם הארץ ולקחת הנח ממנו כדתנן התם * אבל שיקח היבש דשרי ואין איסור אלא לחכור הלח הוה אמינא כיון דלא הוי תרווייהו לגריעותא לא אסרו בירושא קמ"ל דכנה"ג נמי אסור * ועיין מ"ש במשנה ו' בס"ד *
ז טול

י שול אתה ע"ז ואני מעות . אע"ג דחלוסי עכו"ם ויין נסך אסורים בהנאה הכא שרי עד שלא באו לידו משום דירושק גר את אביו אינה מן התורה אלא מדברי סופרים ולא דמי לחבר ועם הארץ שירשו את אביהם עם הארץ לאפילו קודם שבאו לידו אסור לומר לו שול אתה

מעטים ואני שעורים דהתם הוא ירושה לאורייתא והוי כאלו בא לידו : יא סוריא . הם ארצות שכבש דוד שלא היו מארץ ישראל כגון ארם נהרים וארם צובה ולפי שעדן לא נכבשה כל א"י לפיכך לא קדשו בקדושת הארץ אע"פ שהיה כבוש של רבים ובמקצת דניס היא בארץ ישראל ובמקצת דניס היא כחוצה לארץ והקוניס פירות בסוריא אינו חייב להפריש מהן דמאי לפי שרוב פירות הנמכרים בסוריא מח"ל הן באים הלכך כי אמר מעושרין הן נאמן פגו דאי בעי אמר של ח"ל הן והיה נאמן כדתנן בס"ק מכויב

ולהלן נאמן השתא נמי כי אמר של א"י הם ועשרתים נאמן . שהפה שאמר כשאמר של א"י הם וזי"בים במעשר . הוא הפה שהתיר כשאמר עשרתים וכי היכי דמהמנין ליה במאי דאמר כשאמר של א"י הם נהמניה נמי במה שהתיר כשאמר עשרתים : משלי הן . מן השדה שיש לי כאן בסוריא חייבים לעשר דבפירות של סוריא גזרו על הדמאי כשידוע שבדלו שם : ואם ידוע שיש לו שדה . אין כאן הפה שאמר הוא הפה שהתיר דכיון שידוע שיש לו שדה מסתמא משדכו הביא הפירות ולא היה נאמן לומר מח"ל הם באים הלכך ובי אמר עשרתים אינו נאמן דלכא מגו : יב עם הארץ שאמר לחבר קח לי . כגון שהיה החבר הולך לשוק לקנות ירק לעצמו ואמר לו עם הארץ קח לי ג"כ אגודה של ירק ולקח חבר שתי אגודות סתם ולא פירש זו לי וזו לעם הארץ פטור מלעשר אותה שנתן לעם הארץ . דיש ברירה כשנתנה לעם הארץ שזו היא אותה שלקח מתחילה לזרכו ואין חבר מחליפה בשלו . פירוש אחר מן הירושלמי . עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודת ירק והמוכר חבר הוא וידע שזה הלוקח בשביל ע"ה הוא לוקח . ולא לקח החבר לעצמו כלום פטור האגודה הואת ממעשר דמאי שכיון שהמוכר חבר וידע שלזורק ע"ה הוא קונה אינו מוכר לו אלא אם כן עשר . דהכי אמרי' לעיל פ"ב שאסור למכור לעם הארץ אא"כ עישר תחלה אבל אם קנה החבר אחת לעצמו ואחת לעם הארץ ונתערבו חייב לעשר דשמא מה שנתן לו לעצמו אינו מעושר שהמוכר לחבר אינו צריך לעשר והקונה עליו מוטל לעשר כדאמרן לעיל פרק ב' : ואפי' הן מאה ואפי' נתערבה אחת שלו במאה של עם הארץ : גלוסקא : ככר לחם יפה :

י שול אתה ע"ז וכו' . כתב הר"ב משום דירושק גר את אביו אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים . וח"ל הרמב"ם לפי שאין ביניהם קורבה שהם בדיל ביניהם אבל יירשנו בתקנת חכמים שמא יסתמד ויחזור לעכו"ם כדי שירש את אביו ע"כ . והיא מסקנא

שול אתה ע"ז ואני מעות . אתה יין ואני פירות ואם משבאי לרשות הגר אסור : יא המוכר פירות בסוריא . ואמר משל ארץ ישראל הן חייב לעשר . מעושרין הן נאמן . שהפה שאמר הוא הפה שהתיר . משלי הן חייב לעשר . מעושרין הן נאמן . שהפה שאמר הוא הפה שהתיר . ואם ידוע שיש לו שדה א' בסוריא חייב לעשר : יב עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודת ירק (ס"א אחת) . קח לי גלוסקא אחד : לוקח סתם ופטור ואם אמר שלי זהוזה של חברי ונתערבו חייב לעשר ואפילו הן מאה . פרק

נאמן . ולא אמרינן דהוי יגו גרוש דכיון שיש לו שדה ירש לשקר ולומר דמשל חוצה לארץ הן : יב לחבר אע"ג דמשנתינו לענין מעשר איירי ולא לענין טהרות והוי ימי למקט שאמר למעשר לא הפיד והרבה פעמים כתב הרמב"ם בחבורו חבר ולא דוקא אלא הוא הדין נאמן :

לוקח סתם ופטור . כתב הר"ב דיש ברירה . הכי איתא בבבלי פרק בכל מערבין דף ל' . וכתב בכ"מ פ"י מהלכות מעשר והא קי"ל דבדרבנן יש ברירה . עיין ת"ש במשנה ז' ואולי יש לתרץ דשאי לעיל כשהיו שותפין בקמותיהו וקצרוהו בשותפות . בדמוקי במשנה ח' שעכשיו עשו מעשה המורה שרונים לעמוד בשותפות ולכך אין ברירה אפי' לת"ד יש ברירה דדרבנן . ומ"ש הר"ב ואין חבר מחליפה בשלו . סתמא שזוזיא מתקת ידו דבר שאינו מסוקן . ומ"ש בפירוש אחר והקונה עליו מוטל לעשר . צריך לומר דמיידי הכא שמוכר במדה גסה . ועיין ת"ש בריש פרק ה' :

ואפילו הן מאה . פי' הר"ב של ע"ה . וכ"כ הרמב"ם . לפירוש הירושלמי הוי רבותא דאף ע"ג דשל ע"ה המעושר מאה אפי' לא נתבטל שלו המעורב בו הכלפי מעושר ולפירוש הראשון הוי רבותא דאע"ג דשל ע"ה הן מאה אפי' לא אזלינן בתר רוב . ונימא דמה שנתן לע"ה הרי הן שלו שהר"ב הרוב הם שלו אלא אמרינן שמא החליף האשם שלו ונמצא מוצי' מתקת ידו דבר שאינו מתוקן :

פרק

א תי' פ"ב תפי' תפ"ז הל' י"א : עירובין לו : ע"פ פ"י ט"ז ע"כ

מיידי מהלכות שרי מדת מ"ב"ם ובריש יין דין אבן דבעי מ"ב"ם דאסור

ת"מא שנה ד' כתבה אפכא מ היבש ושיין

X פרק

פרק ז חבירו

עיון מ"ס צפרקד' חסנה ב' :
אובד מערב שבת וכו' כח
הר"ב הכא מיירי בלא הדירו וכו' וכו' הר"ש ולגאורה אפשר
לומר דאפי' כי הדירו הואיל ובערב שבת הוא שיכול לתקופי'

תנאי חייב לעשות משא' כי חסנה
לדעיל דשבת עממו הוא מהדירו
שכן הוא שנויה לעיל גבי שבת
לעשרן בשבת ש"ו בשבת וכו'
וכן העתיקום בהדדי הרמב"ם
פ"ב מהלכות מעשר ומיהו הא
לא קשיא לפרושי הר"ב דאי בלא
הדירו היאך אוכל אללו והא תנן
פ"ב שאינו מתארח אלל עם
הארץ ד"ל דהכא בעי ליזוא
תקנה למי שרוצה לאכול מחוקן
ואע"פ שלא קבל עליו להאית נאמן
א"כ באם ייחד לו עדים סך
הוא עושה ואז אינו מספיד
כאמנותו בכך :

אומר מ"ס' והעיקר אללינו
כי דמאי אדם חסנה
על הדב' שאינו ברשות הרמב"ם:
הרי הוא מעשר וכו' ושאר
מעשר וכו' מהורש בר"ש
פרק ה' ופ"ט לענין חלה
ומ"ס הר"ב מודד לו האחד וכו'
וכן הר"ש נוכל לכתוב שר"ל
שמעשר באומד כמה שעור אכילתו
עכשיו ושיפריש כזה למחר :

ב מזוגו לו את הכוס אומר וכו' . פירש הר"ב ואין די לו
במה שהתנה וכו' ומנא נקט שפיה וכו' לה מה שיאכל
שצריך שיחזור וירחוש בשפתיו בשבת בשעה שפריש וזו אחר
זו וכדאיתא בירושלמי וצריך (להחליט) בשפתיו וקצת קשה
במתני' היא אומר וכו' ומאי קמ"ל . ושם דאי מחתני' הוה
אמינא דבחול שנויה אבל בשבת לא יאמר וכו' . משום דהוי
כמתקן בשבת קמ"ל דאף בשבת צריך שירחוש . והרמב"ם אף
ג"פ שפירשו פירשה למתנתו לענין שבת . בהגורו דרק ט'
הארץ כוס לשמות וכו' . כתב וכן אם זמנו חבירו לשמות בשבת מתנה : שאני עתיד לשייר . כתב הר"ב דמוקי בירושלמי
באומר מעכשיו ולכשאתה תהא תרומה נמצא שלא שמה טבל . ומסיים הר"ש וקשה על זה הא על כרחין מעכשיו קדשה דאל"כ
נמצא שמה טבלים כדקאמר מעיקרא ע"כ . דהכא בדמאי . ובדרבנן ק"ל דיש ברירה כדלקמן והוצרך למפרע דמעכשיו קדשה .
ועיין מ"ס בשם הכ"מ בסוף פ"ב דמעשר שני וכן בפ"ה סוף משנה א' בשם הר"ש : ומעשר שני כפי פיו . כיום לא שיד
כולי האי בלסוגואו בדרומו והוי יותר קביעות מקום כפיו :

ג ומעשר שני באחרונה . אבל ל' הסוספתא הבאות אחריו . וזה יותר נכון . וכן יש לפרש באחרונה . מה שאמרי' אלל מעשר
ולא מה שהוא באחרונה לכל הגרוגרות כולן שאין לו טעם שיאחרם עד לאחרונה . ונמצא בכתוב כיוצא בזה שנאמר
(בראשית ל"ג) וישם את השמות וילדיהן ראשונה ואלל לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים ולא נמנע לקרוא
אחרונים לאמצעים אע"פ שיש עוד אחרים אחרים והיינו דכלפי הקודמים אליהם קרויים אחרונים . ושמתעי' שמן הכתוב הזה
קטובה לשואל בפסוק (ת"י ב') גדול יהיה כבוד הבית האחרון שעל בית שני נאמר . ונמצא שאין עוד שלישי . והתשובה שפירשו
כמו אחרונים דלאה שיש עוד יוסף

פרק ז המזמין

את חבירו : אומר מערב שבת וכו'
והיבא דהתנה מערב שבת מותר
להפריש בשבת אבל לא התנה אסור דתנן ספק חסכה מעשרי'
את דמאי הא ודאי חסיכה לא והכא מיירי בזמניו חבירו ולא
הדירו דאי הדירו הא אמרינן
לעיל פ"ד אוכל עמו בשבת
ראשונה אפי' שאינו מאמניו על
המעשרות . א"כ התם בשבת
ראשונה של בחור ששאל בתולה
והכא בשאר שבתות : הרי הוא
מעשר . ותרומה גדולה אינו
צריך להפריש דלא נחשדו עמי
הארץ עליה כדפרישין בפ"ק ועל
אחד מה' אה שמפריש למחר אומר
הרי הוא מעשר ראשון ושאר
מעשר דהיינו תשעה שהוא חייב
עדין כדי שיכו עשרה לחאה
(סומך) [צ"ל מודד] לו האחד
ואח"כ אומר זה האחד שעשיתי
תחלה מעשר עשוי תרומת
מעשר על תשעה הסמוכים לו :
מעשר שני . יהיה בלפניו או
בדרומו ומחולל יהיה על התעוה
ונמצא למחר שאין צריך להפריש
כי אם תרומ' מעשר בלבד ואוכל
ושותה את השאר : ב מזוגו
לו את הכוס ביום השבת : אומר

את חבירו שיאכל
אצלו ויהא אינו
מאמינו על המעשרות אומר מערב שבת
מה שאני עתיד להפריש כחר הרי הוא
מעשר ושאר מעשר כמוד' לו זה שעשיתי
מעשר עשוי תרומת מעשר עליו ומעשר
שני בצפוניו או בדרומו ומחולל על המעות :

ב מזוגו לו את הכוס אומר מה שאני עתיד
לשייר בשולי הכוס הרי הוא מעשר ושאר
מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי
תרומת מעשר עליו ומעשר שני בפיו
ומחולל על המעות : ג פועל שאינו
מאמין לבעל הבית נוטל גרוגרת אחת
ואומר זו והשע הבאות אחריה עשויות
מעשר על השעים שאני איכל זו עשויה
תרומת מעשר עליהן ומעשר שני (ירו'
באחרונות) באחרונה ומחולל על המעות
והישך

וכו' . ואין די לו במה שהתנה מערב שבת אבל צריך לחזור
ולומר בשבת כשאל לאכול ולשתות מה שאני עתיד לשייר מן
הכוס וכו' בירושלמי פריך אם באומר מעכשיו תהא תרומה הרי
הכל מתערב יחד ונעשה מדומע ואם באומר לכשאתה תהא
לא סוי תרומה . אלא למחר ששמה נמצא שמה טבל ומשני
באומר מעכשיו ולכשאתה תהא תרומה ונמצא שלא שמה טבל
וגם לא היה מדומע : כפיו . כפי הכוס : ג שאינו מאמין
לבעל הבית על המעשרות : וחושך

את חבירו : אומר מערב שבת וכו'
והיבא דהתנה מערב שבת מותר
להפריש בשבת אבל לא התנה אסור דתנן ספק חסכה מעשרי'
את דמאי הא ודאי חסיכה לא והכא מיירי בזמניו חבירו ולא
הדירו דאי הדירו הא אמרינן
לעיל פ"ד אוכל עמו בשבת
ראשונה אפי' שאינו מאמניו על
המעשרות . א"כ התם בשבת
ראשונה של בחור ששאל בתולה
והכא בשאר שבתות : הרי הוא
מעשר . ותרומה גדולה אינו
צריך להפריש דלא נחשדו עמי
הארץ עליה כדפרישין בפ"ק ועל
אחד מה' אה שמפריש למחר אומר
הרי הוא מעשר ראשון ושאר
מעשר דהיינו תשעה שהוא חייב
עדין כדי שיכו עשרה לחאה
(סומך) [צ"ל מודד] לו האחד
ואח"כ אומר זה האחד שעשיתי
תחלה מעשר עשוי תרומת
מעשר על תשעה הסמוכים לו :
מעשר שני . יהיה בלפניו או
בדרומו ומחולל יהיה על התעוה
ונמצא למחר שאין צריך להפריש
כי אם תרומ' מעשר בלבד ואוכל
ושותה את השאר : ב מזוגו
לו את הכוס ביום השבת : אומר

את חבירו שיאכל
אצלו ויהא אינו
מאמינו על המעשרות אומר מערב שבת
מה שאני עתיד להפריש כחר הרי הוא
מעשר ושאר מעשר כמוד' לו זה שעשיתי
מעשר עשוי תרומת מעשר עליו ומעשר
שני בצפוניו או בדרומו ומחולל על המעות :

ב מזוגו לו את הכוס אומר מה שאני עתיד
לשייר בשולי הכוס הרי הוא מעשר ושאר
מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי
תרומת מעשר עליו ומעשר שני בפיו
ומחולל על המעות : ג פועל שאינו
מאמין לבעל הבית נוטל גרוגרת אחת
ואומר זו והשע הבאות אחריה עשויות
מעשר על השעים שאני איכל זו עשויה
תרומת מעשר עליהן ומעשר שני (ירו'
באחרונות) באחרונה ומחולל על המעות
והישך

וכו' . ואין די לו במה שהתנה מערב שבת אבל צריך לחזור
ולומר בשבת כשאל לאכול ולשתות מה שאני עתיד לשייר מן
הכוס וכו' בירושלמי פריך אם באומר מעכשיו תהא תרומה הרי
הכל מתערב יחד ונעשה מדומע ואם באומר לכשאתה תהא
לא סוי תרומה . אלא למחר ששמה נמצא שמה טבל ומשני
באומר מעכשיו ולכשאתה תהא תרומה ונמצא שלא שמה טבל
וגם לא היה מדומע : כפיו . כפי הכוס : ג שאינו מאמין
לבעל הבית על המעשרות : וחושך

את חבירו : אומר מערב שבת וכו'
והיבא דהתנה מערב שבת מותר
להפריש בשבת אבל לא התנה אסור דתנן ספק חסכה מעשרי'
את דמאי הא ודאי חסיכה לא והכא מיירי בזמניו חבירו ולא
הדירו דאי הדירו הא אמרינן
לעיל פ"ד אוכל עמו בשבת
ראשונה אפי' שאינו מאמניו על
המעשרות . א"כ התם בשבת
ראשונה של בחור ששאל בתולה
והכא בשאר שבתות : הרי הוא
מעשר . ותרומה גדולה אינו
צריך להפריש דלא נחשדו עמי
הארץ עליה כדפרישין בפ"ק ועל
אחד מה' אה שמפריש למחר אומר
הרי הוא מעשר ראשון ושאר
מעשר דהיינו תשעה שהוא חייב
עדין כדי שיכו עשרה לחאה
(סומך) [צ"ל מודד] לו האחד
ואח"כ אומר זה האחד שעשיתי
תחלה מעשר עשוי תרומת
מעשר על תשעה הסמוכים לו :
מעשר שני . יהיה בלפניו או
בדרומו ומחולל יהיה על התעוה
ונמצא למחר שאין צריך להפריש
כי אם תרומ' מעשר בלבד ואוכל
ושותה את השאר : ב מזוגו
לו את הכוס ביום השבת : אומר

ומשך גרונרת אחת נמנע מלאכול גרונרת אחת כנגד חותה
של תרומת מעשר שהפריש שלא יאכל גזול את בעל הבית : לא
יחשך . ויקנה גרונרת אחת ויאכל שאם לא יאכל מרעיש
עליו וממעט מן סעודתו וממלא ממעט ככך מלאכתו של בעל

הבית שלא יוכל לעשות מלאכה :
לא יחשך מפני שהוא תנאי בית
דין שהיא תרומת מעשר משל
בעל הבית ומעשר שני משל פועל
הלכך חייב בעל הבית ליתן לו
הגרונרת שהפריש לתרומת
מעשר : ד הלוקה יין מבין
הכומים קודם שגזרו על יין
והיה יין ודאי טבל והכא איירי
בלוקה ערב שבת בין השמשות
או שלקח מצעוד יום ושכח
להפריש עד בין השמשות ואלו
אסור להפריש דתקובספק חשכה
אין מעשרין את הודאי . הלכך
אסור לקבוע לו מהיום דקביעות
מקום חשוב כהפרישה ואסור בין
השמשות ומשום הכי לא קתני

בסיפא ומעשר שני מחולל על המעות . דכיון דאינו רשאי
לקבוע לו מקום בצפוניו או בדרומו או אפשר לחללו אבל לקרות
שם דאמר שאני עתיד להפריש שרי דכולי האי לא גזר בין
השמשות : שאני עתיד להפריש . הכא לא קתני שאני עתיד
להפריש למחר כדקתני לעיל גבי המזמין את חברו לדוקא
כשאינו מתקן . אלא מה שאכול ושותה התירו להפריש למחר
ממוחר אכילתו ושותיתו הנשאר בשולי הכוס אבל לתקן את כל
הנאך בשבת לא התירו והכא אינו קורא שם לתרומת מעשר
כמו בצבא של דמאי וכדלעיל גבי המזמין את חברו משום דבני
דמאי דמעשרין והן שלו קורא שם לתרומת מעשר כדי לתקן את
המעשר ולאכלו אבל כאן שהוא טבל ודאי צריך ליתן המעשר
ללוי והלוי יקרא שם לתרומת מעשר : ועשרה מעשר ראשון
ותשעה מעשר שני . לאו דוקא שהרי לאחר שהפריש ממאה ב'
לוגין לתרומת גדולה ונשאר צ"ח לא יהיה המעשר אלא לוגין
פחות חומש ותעשר שני שמנה לוגין ושמנה עשירית וחומש
עשירית : ומיחל ושותה . מתחיל ושותה פירוש אחר מווג ושותה
מיחל כמו מיחל ל' שבאך מהול במים (ישעיה א') וסמס מתני'
אתיא כר' מאיר דאמר אף בדאורייתא יש ברירה זה שנשאר
בשולי הכוס הוי כאלו הוכרש מתחלה ואינה הלכה אלא קיימא
לן בדברבן יש ברירה אבל בדאורייתא אף ברירה הלכך בודאי
טבל לא יאכל ולא ישתה עד שיפריש : ה והוא בבית המדרש .
וערב שבת ומתיירא שמת יקדש עליו היום ולא יוכל לעשר :
לכלות

וחושך גרונרת אחת . רבן שמעון בן
גמליא אומר לא יחשך מפני שהוא ממעט
מלאכתו של בעל הבית . ר' יוסי אומר
לא יחשך מפני שהוא תנאי בית דין :
ד הלוקחין מן הכותים אומר שני לוגין
שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה ועשר'
מעשר ותשעה (ראשון גמ') מעשר שני
מיחל ושותה : ה' היו לו תאנים של טבל
בתוך ביתו והוא בבית המדרש או בשדה
אומר שני תאנים שאני עתיד להפריש הרי
הן תרומה ועשר מעשר ראשון . ותשעה
מעשר שני יהיו דמאי אומר מה שאני עתיד
להפריש

ורחל אחרונים לה כן בית שלעתיד שיבנה צמחה צימינו יהיה
אחרון לזה השני . וזכיתי אני להביא עד שני ועל פי שניהם
יקום דבר דכתיב צרשת שמות ושמעו לקול האות האחרון
וחזור וגו' עוד אות שלישי . וכן נמצאו ברייתות בסוף פ"ק
דמענית ששאלו אחרונות וצריך
לפרש דר"ל כלפי הראשונות ואין

א פ"י ט"ז
ב פ"י ט"ז
ג פ"י ט"ז
ד פ"י ט"ז
ה פ"י ט"ז
ו פ"י ט"ז
ז פ"י ט"ז
ח פ"י ט"ז
ט פ"י ט"ז
י פ"י ט"ז
יא פ"י ט"ז
יב פ"י ט"ז
יג פ"י ט"ז
יד פ"י ט"ז
טו פ"י ט"ז
טז פ"י ט"ז
יז פ"י ט"ז
יח פ"י ט"ז
יט פ"י ט"ז
כ פ"י ט"ז
כא פ"י ט"ז
כב פ"י ט"ז
כג פ"י ט"ז
כד פ"י ט"ז
כה פ"י ט"ז
כו פ"י ט"ז
כז פ"י ט"ז
כח פ"י ט"ז
כט פ"י ט"ז
ל פ"י ט"ז
לא פ"י ט"ז
לב פ"י ט"ז
לג פ"י ט"ז
לד פ"י ט"ז
לה פ"י ט"ז
לו פ"י ט"ז
לז פ"י ט"ז
לח פ"י ט"ז
לט פ"י ט"ז

עד הכחשה ממשנה ז' פ"ג דגטין
דמתן אחרון ודייקן התם
בסוגיא מכלל דאיכא אמצעי
ואמאי דלמא כלפי קמא חקרי לוי'
אחרון לא קשיא דהתם דנוכל
לומר שיש אמצעי אי לאו דהכי
הוא דאיכא אמצעי לא הוי ליה
לשנות אחרון דהא איכא לפרש
משום דאיכא אמצעי הוא שונה
כן מ"ש"ה דייק שפיר אבל היכא
דאיכא לומר שיש אמצעי מוכרח
הוא שלשון אחרון כלפי קמא הוא
ושייך לומר אחרון על השני אף
שמין כפניו חכא אחד :

וחושך כתב הר"ב נמנע . מל'
חשכת את כנך (בראשית כ"ב) הר"ש : שהוא תנאי צ"ד'
וכתב הר"ב הלכך חייב בעל הבית ליתן לו וכו' . וכ"כ הר"ש
וה"ל הלכך מחייב בעל הבית ליתן לו וכו' ולכך רשאי לאכול אבל
אינו ר"ל שחייב כלו' שנתחייבו לבעל הבית שיתן לו וכדדמיון
שהוא ע"ה לא ישמע לנו לעשר פירושו דמאי :
ד מבין הכומים דאלו מישראל הא תנן צ"ה משנה ח'
באין אדם רשאי למכור טבל אלא לצורך וכיון דלא
שכיח לא בעיא למיתנא הכא ודיו צמח שנהה התם לענין מעשר
מזה על זה ומ"ש הר"ב דייגן ודאי טבל עיין לעיל משנה ט' פ"ה :
שאני עתיד להפריש . מוקי לה הר"ב בבין השמשות . ולא
מוקי לה כשרוכה לקחתו מהכותי בשבת ומתנה עליו
בע"ש מצעוד יום כנריש חרקין' דדוקא דמאי התירו להקנות
על שאינו ברשותו ולא בודאי כדמכרש הר"ש לעיל בשם
הירו' וכן פי' הרמב"ם לעיל . ועיין במשנה דלקמן :
ועשרה מעשר ראשון וכו' . הכי גרסינן בגמ' פ"ג דגטין
דף כ"ה . וכתב הר"ב לאו דוקא וכו' ומעשר שני
שמנה לוגין ושמנה עשירית וחומש עשירית . וכן ל' הרמב"ם
והיינו שמנה מן השמנים ושמנה עשירית מן השמנה . וחומש
מעשירית הלוג דהיינו עשירית מהחומש הנשאר ולפי שרונים
לומר מה שיהיה שעור מעשר שני ולא ראו לומר ההפרישה הלכך
לא כתבו ועשירית חומש :

מיחל ושותה . כתב הר"ב כר' מאיר דאמר דאף בדאורייתא
יש ברירה . עיין מ"ש בזה במשנה ג' פ"ח דכזורות'
ועיין מ"ש פ"ה מהכח כדריס :

קנת קשה למאי איצטריך תו הא שתינון לה ממשנה הקודמת :

לפירוש

להפריש למחר לא גרסינן למחר לפי ת"ס הר"ב לעיל לחלק בין בשאינו מתקן אלא מה שאוכל למחר את כל הנאכל דלוי גרוס אין צריך לחלק בכי אלא הוה ליה לחלק בין ודאי לדמאי וכ"כ הר"ס בהדיא לעיל פ"ד משנה ד'

דל"ג למחר גם כהך צבא ולכך מסיק דמחלק הר"ב וגם להרמב"ם לא גרסינן למחר אבל מטעמא אחרונה שהוא מפרש לשתי המשניות לואת ולהקודמות במתנה מערב שבת מבעוד יום וכלעיל בר"פ דמפריש למחר ה"כ דכותה ואין חולק בין דמאי לודאי אלא דדמאי אע"פ שצטרע שבת אינו ברשותו רשאי להתנות ובודאי צריך שיהיה ברשותו וכ"כ בהדיא בפרק ט' מהלכות מעשר שזה החלוק בין דמאי לודאי ואח"כ כתב כיצד היה לו מאה תאנים של סבל וכו' ואומר שני תאנים וכו' ולמחר מפריש ואוכל וצריך לרשות בשפתיו וכמ"ס לעיל במשנה ב' זלדדיה לא מוקמינן בבין השמשות ו מעשרות בר"פ דמאי כתיבי שהשאלו שם מעשרות לכלל המתנות ובכללן גם התרומה ולכך אין הכרח למ"ס התו"ס דתמורה ד' אמתי' וז"ל ובדמאי מיירי מדלא קא מפרש תרומה ובמסכת דמאי מתניא עכ"ל

וגם מנאנו הרכה דיני ודאי מתניין במבילתין ויותר מוכח דבודאי מיירי מדקרי ליה סבל והא דבגמרא התם אחר ר' אעור אומר לוקה מפני שהקדים מעשר שני שבה למעשר ראשון שבחברתה ותיפוק ליה שהקדים שניה לתרומה שבחברתה ובשלמא אי מיירי בדמאי לא קשיא דלית בה תרומה גם מזה אין ראיה דאיכא למימר שכבר נתרמה וכדפירש הר"ב במשנה דלקמן ואדרבא מדאמר לוקה ש"מ דבודאי מיירי ועיין בספ"ק דפסחים דאף בודאי אינו לוקה וז"ל הרמב"ם בפ"ז מהלכות

הראשונה מעשרת כתב הר"ס בהך קמייטא ליכא חדוש במה שהראשונה [מעשרת] ומשום טיפא נקטה ע"כ : שר ז' ב"ו וכו' הראשונות מעשרות כתב הר"ב וכו' הדר ואמר ושל ז' ב"ו גמלא מפריש מזו שכבר נפטרה וכו' וכך פירשו הר"ס והרמב"ם וכתב הר"ס בשם ירושלמי אמר ר"א ר"מ היא דלמחר אין תופס אלא לשון ראשון כדאמר גבי תמורת עולה תמורת שלמים בפרק כ"ד מערימין במסכת תמורה ע"כ ומזה אני תמה על הרמב"ם שפוסק למשנתנו בהלכות מעשר ובמסכת תמורה פסק דלא כר"מ וכ"כ בחבורו ספ"ב מהלכות תמורה ואין לתקן דהרמב"ם מחדשה כשחזר ואמר ושל ז' ב"ו היה אחר כדי דבור ובהא כולי עלמא מודו דאין אדם נתפס בלאחר כדי דבור דא"כ לא הוה ליה לטמוס בחבורו אלא לפרש דהא מדסתם נתי וכתב מעשרות שתי כלכלות וכו' כבסיפא איכא למידק דדוקא כבי האי בוגא דכללינהו בבת אחת אלא בי לא כללינהו בבת אחת אע"ג שאתם בתוך כדי דבור תפוס לשון ראשון : הראשונה מעשרת וכתב הר"ב דעל השניה הוה מספור על החיוב ולא אמר כלום ע"כ אס דעת הר"ב לפרש משנתנו כפירוש התו"ס או כפי הרמב"ם שכתבתי אין כאן ענין לתרומה וא"כ מפרש לה לתרומה ומעשרות שם כלל כמ"ס אפי"ה לא תקשה מוסף פ"ה דלוי הפריש משפור על החיוב תרומתו תרומה אלא דיחזור ויתרום וא"כ לא הוה ליה לכתוב ולא אמר כלום דשאני התם שהפריש ותרם והרי התרומה ניכרת אי לא אמרינן תרומתו תרומה אמו לזולתי בתרומה והכא לא נתרמה עדיו ולא ניכרת אין כאן בית מיחוס כלל אפי"ה כי אמרי' שהיא חולין ועיין במשנה דלקמן כפי הר"ב :

להפריש למחר הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו ומעשר שני בצפנו או בדרומו ומחולל על המעות : ו' היו לפניו שתי כלכלות של סבל ואמר מעשרות זו ב"ו הראשונה מעושרת של זו ב"ו ושל זו ב"ו הראשונה מעושרת מעשרותיהן מעשרות כלכלה בחברתה קראשם : ז' מאה סבל מאה חולין נוטל

ר כלכלות סלים : מעשרות זו ב"ו מעשרות שאני צריך להפריש מכלכלה זו יהיו מונחים בחברתה : הראשונה מעושרת ומפריש מן השניה המעשרות של שתיים : של זו ב"ו ושל זו ב"ו הראשונה מעושרת אכל השניה אינה מעושרת דמדי כשאמר של זו ב"ו נתקנה הראשונה

ונפטרת מן המעשרות וכי הדר ואמר של זו ב"ו נמלא מפריש מזו שכבר נפטרת על זו שהיא חייבת ואין מפרישין מן המעשר על החיוב ולא אמר כלל ונטל מן השניה המעשרות של שתיים : מעשרות מעשרות מעשרות כלכלה בחברתה המעשרות המחויבות לשתי כלכלות הללו יהיו של כלכלה בחברתה קרי קרא שם מעשרות שתיים כאחד ומפריש מזו על זו ומזו על זו דכלל אחד

שייר טבל כדי מעשרות חברתה אכל אינו מפריש עליהן ממקום אחר שהרי קרא שם וקבע מעשרות כל אחת מהן בחברתה פידוש אחר ועקר מעשרותיהן מעשרות כלכלה בחברתה קרא שם ומפריש מאיזו מהן שירצה דהכי מפרישין למלתיה מעשרותיהן תאיוזו מהן שארצה יהיו מעשרות כלכלה בחברתה : ז' מאה טבל ומאה חולין שנתערבו נוטל מאה ואחד נוטל מאה להפריש מהן מעשר ראשון ומעשר שני כדין כל טבל ואחד נוטל מן המאה (דלשם) (ז"ל של) חולין לתרומת מעשר כאלו היו טבל שהחולין נעשית כטבל עצמו לענין תרומת מעשר בלבד אבל לא לענין מעשר ראשון ומעשר שני וגמלא זה מפקיד ע"י תערובת זו אחת בלבד שמפריש מן החולין וטבל דאיירי ביה הכא הוא שהורמ' ממנו תרומה גדולה אבל לא הורמו ממנו מעשרות ולא תרומת מעשר :

מעשר מי שהיו לפניו שתי כלכלות של טבל שנטלה תרומתו ע"כ : וז"ל שמון הירושלמי למד בן כמ"ס במשנה דלקמן : [מעשרת] ומשום טיפא נקטה ע"כ : שר ז' ב"ו וכו' הראשונות מעשרות כתב הר"ב וכו' הדר ואמר ושל ז' ב"ו גמלא מפריש מזו שכבר נפטרה וכו' וכך פירשו הר"ס והרמב"ם וכתב הר"ס בשם ירושלמי אמר ר"א ר"מ היא דלמחר אין תופס אלא לשון ראשון כדאמר גבי תמורת עולה תמורת שלמים בפרק כ"ד מערימין במסכת תמורה ע"כ ומזה אני תמה על הרמב"ם שפוסק למשנתנו בהלכות מעשר ובמסכת תמורה פסק דלא כר"מ וכ"כ בחבורו ספ"ב מהלכות תמורה ואין לתקן דהרמב"ם מחדשה כשחזר ואמר ושל ז' ב"ו היה אחר כדי דבור ובהא כולי עלמא מודו דאין אדם נתפס בלאחר כדי דבור דא"כ לא הוה ליה לטמוס בחבורו אלא לפרש דהא מדסתם נתי וכתב מעשרות שתי כלכלות וכו' כבסיפא איכא למידק דדוקא כבי האי בוגא דכללינהו בבת אחת אלא בי לא כללינהו בבת אחת אע"ג שאתם בתוך כדי דבור תפוס לשון ראשון : הראשונה מעשרת וכתב הר"ב דעל השניה הוה מספור על החיוב ולא אמר כלום ע"כ אס דעת הר"ב לפרש משנתנו כפירוש התו"ס או כפי הרמב"ם שכתבתי אין כאן ענין לתרומה וא"כ מפרש לה לתרומה ומעשרות שם כלל כמ"ס אפי"ה לא תקשה מוסף פ"ה דלוי הפריש משפור על החיוב תרומתו תרומה אלא דיחזור ויתרום וא"כ לא הוה ליה לכתוב ולא אמר כלום דשאני התם שהפריש ותרם והרי התרומה ניכרת אי לא אמרינן תרומתו תרומה אמו לזולתי בתרומה והכא לא נתרמה עדיו ולא ניכרת אין כאן בית מיחוס כלל אפי"ה כי אמרי' שהיא חולין ועיין במשנה דלקמן כפי הר"ב :

ה תמורה ד' פ"י ג' ז' ספ"ה ס"א י"א כ"ס ס"א י"ג כ"ס ספ"ה י"ג

ר"לצ

מאה טבל ומאה מעשר של חורמה מן המעשר הזה תרומת מעשר ונתערבו נוטל מאה של טבל למפריש מהן המעשרות כדפרישית לעיל ונטל אחת מן המאה של מעשר שהם נעשו בטבל עצמו להחייב בתרומת מעשר וגארוו ז"ע מפריש

נוטל מאה ירו' ואחת וא' מאה טבל מאה מעש' נוט' מאה (ירו' ואחת) וא' מאה חולין מתוקני' מאה מעשר נוטל מאה ועש' מאה טבל תשעים מעשר תשעים טבל ושמונים מעשר לא הפסיד כלום זה הכלל כל זמן שהטבל מרובה לא הפסיד

מהן תרומת מעשר לפי חשבון שהם עשר פחות עשירית של אחד ואם לא נהערב המעשר בטבל לא היה מפריש אלא עשרה לתרומת מעשר שכן השתא מפני שנתערבו בטבל מפריש י"א פחות עשירית נמצא מפסיד אחד פחות עשירית : מאה חולין מתוקנין ומאה מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו

שנתערבו נוטל מאה לשם מעשר ראשון כדי להפריש מהן עשרה לתרומת מעשר שכן ועשרה נוטל מן המאה חולין מתוקנין כאלו היו הם מעשר ראשון דעשרה מהם לתרומת מעשר ונמצא מפסיד עשרה והא דלא מחמירין הכי כשנתערב עם טבל להזיק הטבל להפריש ממנו עשרה לתרומת מעשר כמאה של מעשר משו' שכן הוא הדין שכל דבר המתערב חוזר להיות כחמלתו הלכך המעשר חוזר להיות בטבל ואין הטבל חוזר להיות כמעשר : מאה טבל ותשעים מעשר וכו' לא הפסיד כלום דכיון דאיכא בטבל עשרה יתרי דיינין ליה כאלו יש לו פרנסה ממקום אחר וכל טבל שנתערב בחולין אם יש לו טבלים אחרים שיכול להפריש על זה התערובת ממקו אחר אינו מפריש אלא לפי חשבון של הטבל בלבד והכא שהטבל יתר עשר על (המעשר) חשבינן כאלו הם ממקו אחר ומפריש מהן לפי חשבון של טבל בלבד ואינו מפסיד כלו' : כל זמן שהטבל מרובה והוא שיהיה מרובה עשר והכי איתא בירושלמי :

ז נוטל מאה ואחד פירש הר"ב שחולין נעשין כטבל עצמו לענין תרומת מעשר בלבד וטעמא כמ"ס הר"ב לקמן משנה ט' פרק ג' דחלה ע"ש וכן כתב הר"ש ז"ע להרמב"ם טעמי' אחרי' בתשניתיו והדברי' ארוכי'

ולמבין נכוני' וראוי' הם למי' שחמרן הרוצה יעיין עליה' ומקנתן שאני נריך להם אכתוב וכמו שפירשו בטל כ"מ צ"ח מהלכות מעשר וזה דקש' הרמב"ם מאחר שיש כאן מאה חולין כשנתערב עמה' מאה טבל שיש בהם אחת תרומת מעשר וכרי' היא עולה במאה חולין וא"כ לא היה צריך להעלות

מהכרי אלא מאה של טבל שיש בהם אחת תרומת מעשר ונשאריו בכרי מאה חולין וינחא ליה דכיון שנטלה סאה תרומה למאה של חולין הדין הוא שיעלה סאה אחת לתרומה וישאריו החולין כמות שהיו ולא יעלו המאה של חולין וישאריו הסאה תרומה ולכך אם היה מעלה מאה ותשאר מאה היה איפשר שיטעה ויחשוב שהמאה הנשארת הם של טבל והמאה שהעלה הם חולין ויאכל' ולפי האמת הם של טבל מהטע' הנזכר ולפיכך אמרו שיעלה מאה ואחד כדי שיכיר שאלו שהעלה הם של טבל שיון שמעלה מאה וא' הרי הינר שאלו הם של טבל שיש בהם סאה יתירה של תרומת מעשר והיא שאמר רבי יוסי בירושלמי אם אחס אומר אני נוטל מאה אני אומר כל חולין עלו בידו ונמצאו אלו בטבלי' עכ"ד ומ"ס הר"ב וטבל דליירי ציה הבא הוא שהורמה ממנו תרומה גדולה הכי מוקי לה בירושלמי ואולי שהרמב"ם פירש כן למשנה דלעיל כמו מהך דאיתא בירושלמי מהכא רבי לוינטא צטס רבי יונה כל טבל דאין קיימין הכא טבל לראשון ולשני ע"כ ומשמע ליה דאמתני' דשתי כללות נמי

קאי מדלא תני בה אלא מעשרות וכתב הרמב"ם ואם היה טבל לתרומה מפסיד מן החולין כדי תרומה ותרומת מעשר : חולין מתוקני' פירש הרמב"ם שהטבל כשיוציא ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר יהיה אז נקרא חולין אעפ"י שלא הוציא ממנו שאר מעשרות מפני שהקדושה נטלה ממנו וחולין מתוקני' הוא הדבר שהוציאו ממנו כל התרומות והמעשרו' ואלו יאמר מאה חולין מאה מעשר נוטל מאה ועשר היינו אומר' שאלו החולין לא הוציאו מהן מעשר וכשנתערב עמה' מאה מעשר נטלנו המאה של מעשר והמעשר שנשאר במאה של חולין וע"כ הוציאו מאה ועשר ולא הפסיד כלום ולפיכך הודיענו שאפילו היו מתוקני' שאין בהן מעשר ואחר כך נהערב בהן מעשר יאמר מאותן חולין כשעור תרומת מעשר שנתערב המתערב עכ"ד ועיין ריש פ"ו דמסכת תרומות ויש ראי' לדבריו שחולין יקראו כשהוציאו מהם התרומות מדלעיל משנה ז' פרק ה' והרישא נמי במתוקני' אלא שאין מקום לטעות ברישא כמו בסיפא דאריא בנעשר להכי לא אינטריך הקס למתני בהדיא מתוקני' : כמאה מעשר לפי הסדר השנוי במשנתנו שהדבר האוסר שונה בחחלה הוא ליה לשנות מאה מעשר מאה חולין מתוקני' וכן העתיק הרמב"ם מאה מעשר שנתערב במאה חולין וכו' לא הפסיד כלום כתב הר"ב דיינין ליה כאלו יש לו פרנסה ממקו אחר ע"כ וכולה מתניתין כשאינו לו פרנסה ממקו אחר הר"ש ועיין בפרק ג' דחלה משנה ט' וישרה טבל מרובה פירש הר"ב צטס בירושלמי והוא שיהיה מרובה עשר ע"כ ולא פירש הפס' גם הר"ש כתס ולא פירש - וטעמו של הרמב"ם משום שאם המעשר מועט לא התבטל ולא העלה אותה תרומת מעשר שנוציא מן הטבל המרובה ותחזור המעשר פולו מדומע' זה הטעם אינו מספיק למה שמצריך דוקא עשרה ולכך בחבורו סתם וכתב היה הטבל מרובה על המעשר מפריש המעשר בלבד ולא יפסיד מן הטבל כלום שאם יקרא שם לתרומת מעשר שטבל נמצא המעשר מדומע בתרומת מעשר של טבל שעלתה עמו ע"כ ועוד שדבריו אינם עולים לפירוש הר"ב והר"ש דהוה כיש לו פרנסה וכו' ונראה דלכתי' בעיין

מ"ס הלכות
ב"מ ס"א
ס"ב הלכות

